

Na osnovu člana 16. stav 4. Zakona o Vladi Zeničko-dobojskog kantona – Prečišćeni tekst („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj: 7/10), na prijedlog Ministarstva za rad, socijalnu politiku i izbjeglice, Vlada Zeničko-dobojskog kantona na 110. sjednici, održanoj dana 22.06. 2021. godine d o n o s i

ZAKLJUČAK

I.

Prima se na znanje Izvještaj o radu Javne ustanove Centar za djecu i odrasle osobe s posebnim potrebama Zeničko-dobojskog kantona za 2020. godinu.

II.

Izvještaj iz tačke I. ovog zaključka upućuje se u dalju skupštinsku proceduru.

III.

Zaključak stupa na snagu danom donošenja.

PREMIJER

Mirnes Bašić

Broj: 02-_____/21

Datum, 22.06.2021. godine

Zenica

DOSTAVLJENO:

1x Ministarstvo za rad, socijalnu politiku i izbjeglice,

1x Stručna služba Skupštine,

1x JU Centar za djecu i odrasle osobe s posebnim potrebama

Zeničko-dobojskog kantona, putem Ministarstva,

1x a/a.

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
ZENIČKO – DOBOJSKI KANTON
JAVNA USTANOVA CENTAR ZA DJECU I ODRASLE OSOBE S POSEBNIM
POTREBAMA ZENIČKO-DOBOJSKOG KANTONA

Broj: 01-49-81-1/21,
Zenica, 31.05.2021. godine

IZVJEŠTAJ O RADU ZA 2020.GODINU

Zenica, maj, 2021. godine

SADRŽAJ

1. O nama.....	6
2. Interni pravni akti Ustanove	6
3. Misija	7
4. Vizija	7
5. Cilj i strateški principi rada Ustanove	7
5.1. Proširenje materijalno- tehničkih kapaciteta.....	7
5.2. Optimizacija kadrovskih kapaciteta na nivou Ustanove.....	7
5.3. Standardizacija rada na nivou Ustanove	7
5.4. Stručno usavršavanje osoblja u radu.....	8
5.5. Usvajanje i verifikacija planova i programa rada kroz odgojno-obrazovne programe Ministarstva za obrazovanje, nauku, kulturu i sport ZDK.....	8
5.6. Usvajanje i verifikacija sistema rada Ministarstva zdravstva ZDK.....	8
6. Usluge Ustanove.....	8
7. Organizacija rada Ustanove.....	8
4. Finansiranje	9
5. Kadrovska struktura.....	9
6. Radno vrijeme.....	10
7. Korisnici Ustanove	10
II ORGANIZACIONE JEDINICE USTANOVE I PREGLED PRUŽENIH USLUGA	10
Ila. Odjeljenje za rano podsticanje razvoja i ranu intervenciju djece s posebnim potrebama	10
1. O Odjeljenju	10
2. Stručni tim Odjeljenja.....	10
3. Organizacija rada Odjeljenja	11
3.1. Ambulantni i mobilni oblik rada.....	11
3.2. Individualni oblik rada	11
3.2.1. Edukacijsko- rehabilitacijski tretman.....	12
3.2.2. Logopedski tretman.....	12
3.2.3. Fizioterapeutski tretman.....	12
3.2.4. Psihološki tretman.....	13
3.3. Grupni oblik rada	13
4. Struktura korisnika Odjeljenja od 0 do 6 godina	13
5. Edukacija i savjetovalište za roditelje	14
6. Saradnja sa lokalnom zajednicom	14
7. Ostale aktivnosti Odjeljenja.....	15

8. Ciljevi i zadaci Odjeljenja u narednom periodu	15
IIb. Dnevni centar za djecu i odrasle osobe s posebnim potrebama	16
1. O dnevnim centrima	16
2. Organizacija rada dnevnog centra	16
2.1. Odjeljenje za rad sa djecom školskog uzrasta.....	16
2.1.1. Grupni edukacijsko- rehabilitacijski rad	17
2.1.2. Individualni rad terapeuta.....	17
2.1.2.1. Edukacijsko- rehabilitacijski tretman	17
2.1.2.2. Logopedski tretman	18
2.1.2.3. Fizioterapeutski tretman	18
2.1.3. Ostale usluge	18
2.2. Odjeljenje u radu sa odraslim osobama s posebnim potrebama	19
2.2.1. Radno osposobljavanje i radionice	19
2.2.2. Sociopedagoška stručna podrška	19
2.2.3. Individualni rad terapeuta	20
2.2.4. Ostale usluge	20
3. Pregled pruženih usluga.....	20
3.1. Odjeljenje za rano podsticanje razvoja i ranu intervenciju djece s posebnim potrebama .	21
3.1.1. Individualni oblik rada	22
3.1.1.1. Edukacijsko- rehabilitacijski tretman	22
3.1.1.2. Logopedski tretman	22
3.1.1.3. Fizioterapeutski tretman	23
3.1.1.4. Psihološki tretman	23
3.1.3. Ostale realizovane aktivnosti Odjeljenja.....	23
3.2. Dnevni centar za djecu i odrasle osobe s posebnim potrebama.....	24
3.2.1. Odjeljenje za rad sa djecom školskog uzrasta.....	24
3.2.1.1. Grupni edukacijsko- rehabilitacijski rad.....	24
3.2.1.2. Individualni rad terapeuta.....	25
3.2.1.2.1. Edukacijsko- rehabilitacijski tretman	26
3.2.1.2.2. Logopedski tretman	26
3.2.1.2.3. Fizioterapeutski tretman.....	27
3.2.1.3. Ostale realizovane aktivnosti Odjeljenja	28
3.2.2. Odjeljenje u radu sa odraslim osobama s posebnim potrebama.....	28
3.2.2.1. Radno osposobljavanje i radionice	28

3.2.2.2.	Grupa za zbrinjavanje i njegu	29
3.2.2.3.	Sociopedagoška stručna podrška	30
3.2.2.4.	Individualni rad terapeuta	30
3.2.2.5.	Ostale realizovane aktivnosti Odjeljenja	30
4.	Struktura korisnika usluga koja je koristila usluge Ustanove.....	30
5.	Edukacija i savjetovaliste za roditelje	31
6.	Saradnja sa lokalnom zajednicom	31
III OSTALE AKTIVNOSTI I RAD USTANOVE.....		31
1.	Provođenje programa edukacije	31
1.1.	Pripravnički programi/stručno osposobljavanje i volontiranje	32
1.2.	Saradnja sa visokoobrazovnim ustanovama i studentska praksa	32
1.3.	Potrebe i preporuke	32
2.	Mjere anitkorupcije.....	32
2.1.	Komisija za antikorupciju.....	33
2.2.	Komisija za javnu nabavku.....	33
3.	Programi prevencija i promocije	33
3.1.	Preventivna politika	33
4.	Projektne aktivnosti i saradnja sa partnerima i lokalnom zajednicom	34
5.	Rezime	38
IV IZVJEŠTAJ O EKONOMSKO FINANSIJSKOM POSLOVANJU		39
IV 1. Finansijsko poslovanje.....		39

I U V O D

Izvještaj o radu Javne ustanove Centar za djecu i odrasle osobe s posebnim potrebama Zeničko-dobojskog kantona za 2020. godinu je skup ostvarenih rezultata u periodu januar-decembar 2020.godine.

Početak izvještajne godine, do marta 2020.godine, Javna ustanova Centar za djecu i odrasle osobe s posebnim potrebama Zeničko-dobojskog kantona je ispunila sve zadatke i obaveze iz plana i programa rada.

Sredinom marta mjeseca 2020.godine pogoršava se epidemiološka situacija na području BiH usljed pojave novog koronavirusa (COVID-19), što u konačnici uzrokuje i donošenje Odluke Vlade Federacije BiH o proglašenju stanja prirodne nesreće uzrokovane pojavom koronavirusa COVID 19 na području FBiH V. br. 408/20 od 16.03.2020.godine. Pomenuta situacija u nastavku umnogome usložnjava i otežava direktan rad sa korisnicima, te ispunjavanje svih planiranih programa i planova rada.

Prateći slične institucije i ustanove sličnog tipa, a prvenstveno škole na području Zeničko-dobojskog kantona, Javna ustanova Centar za djecu i odrasle osobe s posebnim potrebama Zeničko-dobojskog kantona (u daljem tekstu: Ustanova) polovinom marta 2020.godine donosi odluku kojom obustavlja direktan rad sa korisnicima usluga. U pomenutom periodu, rad unutar Ustanove se reorganizovao, a sve zbog novonastale situacije.

U novonastaloj složenoj situaciji, od sredine marta 2020.godine redovne djelatnosti Ustanove, odnosno pružanje usluga korisnicima je organizovano korištenjem online platformi (komunikacija putem internet), a u skladu sa mogućnostima i specifičnosti pružene usluge. S obzirom na kompleksnost situacije, od proglašenog stanja nesreće planovi rada su reducirani, te se primarna djelatnost rada sa korisnicima odvijala, kako je već navedeno korištenjem alternativnih sredstava, a sve u cilju brige za korisnike, kako ne bi došlo do regresije u psihofizičkom stanju korisnika. Institut za zdravlje i sigurnost hrane Zenica izrađuje Procedure za početak rada JU Centar za djecu i odrasle osobe s posebnim potrebama ZDK i druge slične ustanove broj: 02-1749/20 od 26.05.2020.godine, a koji u osnovi određuje način i organizovanje rada za vrijeme pandemije izazvane koronavirusom. Ustanova od početka juna 2020.godine započinje sa prilagođenim načinom rada, u smislu poštivanja svih naredbi i preporuka kriznih štabova Federacije BiH i ZDK.

Od proglašenja pandemije izazvane koronavirusom, veći broj radnika u različitim periodima u toku izvještajne godine biva odsutan usljed koronavirusa, što umnogome otežava izvršavanje redovnih zadataka iz djelatnosti Ustanove. U toku izvještajnog perioda, od proglašenja pandemije, nije bilo korisnika usluga koji su imali koronavirus, a što je između ostalog i plod punog opreza i brige svih uposlenih u provođenju pune zaštite.

U nastavku Izvještaja o radu, navest će se svi podaci o realizaciji pružene usluge.

1. O nama

Javna ustanova Centar za djecu i odrasle osobe s posebnim potrebama Zeničko-dobojskog kantona (u daljem tekstu: Ustanova) osnovana je Odlukom Skupštine Zeničko-dobojskog kantona (Službene novine Zeničko- dobojskog kantona, broj: 4/14) i kao takva jedinstvena je ustanova ovog tipa na području Federacije BiH. U sastavu Ustanove djeluju sljedeće organizacione jedinice sa svojim prostornim kapacitetima, namjenski izgrađenim i formiranim za potrebe rada sa djecom, mladim i odraslim osobama s posebnim potrebama:

- poslovna zgrada površine 600m² u ulici Saliha Cakana Mulalića broj: 5, Zenica (za potrebe Kabineta direktora, Odjeljenja za ekonomske, pravne i opće poslove i Odjeljenja za rano podsticanje razvoja i ranu intervenciju),
- poslovna zgrada u ulici Dobrinje bb, Visoko površine 1084 m² (za potrebe Poslovne jedinice Dnevni centar za djecu i odrasle osobe s posebnim potrebama Visoko), prostorije pri JU Dom-porodica Zenica u ulici Crkvice 20c, Zenica površine 150 m² (za potrebe isturenog odjeljenja u Zenici),
- poslovna zgrada u ulici Novo naselje bb, Žepče površine 900m², te prostorije pri JU Centar za socijalni rad Maglaj u ulici Srebreničkih žrtava rata, Maglaj površine 217m² (za potrebe Poslovne jedinice Dnevni centar za djecu i odrasle osobe s posebnim potrebama Žepče/Maglaj, uz istureno odjeljenje u Maglaju)
- poslovna zgrada u ulici Hajrudina Hajdića bb, Tešanj površine 278,79 m² (za potrebe Poslovne jedinice Dnevni centar za djecu i odrasle osobe s posebnim potrebama Tešanj).

Rad Ustanove zasniva se na savremenim stručnim pristupima u radu, koji se primjenjuju u svijetu, a prilagođeni su potrebama i karakteristikama područja Zeničko-dobojskog kantona.

Pored prostornih kapaciteta specijalizirano opremljenih za stručni rad, adekvatnih vozila za prevoz lica sa invaliditetom, Ustanova raspolaže najvrednijim resursom: stručnim i educiranim kadrom u koji se kontinuirano ulaže kroz stalno profesionalno unapređenje i usavršavanje.

2. Interni pravni akti Ustanove

Ustanova rad zasniva na nekoliko važnih akata koji su usvajani od osnivanja i nastajali shodno potrebama i prilikama:

- Statut Javne ustanove Centar za djecu i odrasle osobe s posebnim potrebama Zeničko-dobojskog kantona („Službene novine ZDK, broj: 1/15,9/17 i 18/19)
- Pravilnik o radu Javne ustanove Centar za djecu i odrasle osobe s posebnim potrebama Zeničko-dobojskog kantona, broj: 05-2-1/14 od 14.11.2014. godine i broj: 05-2-1-1/15 od 26.11.2015.godine;
- Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta Javne ustanove Centar za djecu i odrasle osobe s posebnim potrebama Zeničko- dobojskog kantona, broj 05-3-1-1/18 od 04.06.2018. godine, Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta Javne ustanove Centar za djecu i odrasle osobe s posebnim potrebama Zeničko-dobojskog kantona broj: 05-3-1-2/19 od 12.09.2019.godine;
- Poslovnik o radu Upravnog odbora, broj: 04-3/14, od 18.12.2014. godine,
- Poslovnik o radu Nadzornog odbora od 12.05.2016. godine,

3. Misija

Misija Ustanove je provođenje programa podrške porodici kroz neposredni odgoj i obrazovanje, edukacijsko- rehabilitacijski, stručni i savjetodavni rad i osposobljavanje korisnika za što samostalniji život dostojan čovjeka. U radu primjenjuju se savremene metode u ambulantnim i patronažnim uslovima, uz kontinuirano stručno unapređivanje, a u cilju poboljšanja i unapređenja kvalitete života osoba s poteškoćama na području Zeničko-dobojskog kantona.

4. Vizija

Vizija Ustanove je usmjerana da se maksimalnim trudom, kompetencijom i zalaganjem, čuvajući integritet svakog pojedinca, dostigne stepen socijalne pravde svih osoba na području na kojem se djeluje, koji će osigurati ljudsko dostojanstvo. Ustanova će u perspektivi svojim stručnim i profesionalnim pristupom težiti da postane regionalni centar.

5. Cilj i strateški principi rada Ustanove

Ustanova postoji od 2014. godine i jedinstvena je na nivou cijele Federacije BiH. Unapređenje pružanja podrške porodicama sa djecom i odraslim osobama sa posebnim potrebama prvenstvena je zadaća ove Ustanove. Namjera je da se pruža usluga koja zaokružuje i pokriva čitav životni vijek pojedinca, od rođenja pa do smrti. U tom pravcu Ustanova je napravila Elaborat opravdanosti uključivanja Ministarstva zdravstva ZDK i Ministarstva za obrazovanje, nauku, kulturu i sport ZDK.

5.1.Proširenje materijalno- tehničkih kapaciteta

U cilju unapređenja rada pružanja usluga korisnicima i zadovoljavanja standarda rada prepoznaje se potreba za dodatnim materijalno-tehničkim sredstvima. Ta sredstva se prije svega odnose na proširenje prostornih kapaciteta isturenog odjeljenja Dnevni centar Zenica, unapređenja standarda prevoza kroz nabavku motornih vozila novije serije prilagođenih za prevoz korisnika. Pored toga, neophodno je dodatno opremanje radionica za radno osposobljavanje odraslih osoba sa posebnim potrebama prilagođenim materijalima i sredstvima, kao i opremanje specijaliziranih kabineta za rad s djecom s posebnim potrebama. U sklopu rada sa korisnicima, Ustanova ima potrebu kontinuirane nabavke didaktičke opreme i materijala.

5.2.Optimizacija kadrovskih kapaciteta na nivou Ustanove

Na osnovu standarda rada aktuelnih u regiji, planira se izmjena i dopuna uslova rada što ukazuje na potrebu kadrovskog proširenja stručnog osoblja kao i tehničke podrške.

5.3.Standardizacija rada na nivou Ustanove

Kroz višegodišnji rad i stečeno iskustvo ukazuje se potreba za jedinstvenom standardizacijom rada na nivou Ustanove, koji će biti usklađen sa standardima rada aktuelnim u regiji i to kroz izradu pravilnika o pružanju usluga koji će za predmet djelovanja imati sveobuhvatno definisanje problematike pružanja usluga korisnicima.

5.4.Stručno usavršavanje osoblja u radu

Ovisno od potreba stručnog kadra i shodno potrebama korisnika usluga, predviđa se stručno usavršavanje s ciljem certificiranog rada sa korisnicima s jedne strane, ali i profesionalnog usavršavanja stručnjaka s druge strane. Na osnovu godišnjeg planiranja budžeta, projektnih aktivnosti i izdvojenih sredstava moći će se realizovati ovaj plan.

5.5.Usvajanje i verifikacija planova i programa rada kroz odgojno-obrazovne programe Ministarstva za obrazovanje, nauku, kulturu i sport ZDK

Nakon standardizacije rada na nivou Ustanove, dugoročni cilj je verifikacija odgojno-obrazovnog rada.

5.6.Usvajanje i verifikacija sistema rada Ministarstva zdravstva ZDK

Nakon standardizacije i verifikacije odgojno-obrazovnog rada planira se usvajanje i verificiranje rada Ministarstva zdravstva ZDK.

6. Usluge Ustanove

Ustanova kroz svoje djelovanje na nivou Zeničko-dobojskog kantona pruža usluge kroz:

- rano podsticanje razvoja i ranu intervenciju za djecu s posebnim potrebama predškolskog uzrasta,
- odgojno- obrazovni rad sa djecom i odraslim osobama s posebnim potrebama, s ciljem izgradnje ličnog identiteta, socijalne integracije, izgradnje kompetencija od životnog značaja, pripreme za život, a prema prilagođenom individualnom planu i programu,
- (re)habilitacija djece i mladih osoba s posebnim potrebama kroz individualne i grupne rehabilitacijske i podsticajne mjere,
- dnevno zbrinjavanje djece i odraslih osoba s posebnim potrebama,
- radno osposobljavanje i rehabilitacija odraslih osoba s posebnim potrebama,
- program podrške porodici kroz neposredni savjetodavni i edukacijski stručni rad.

7. Organizacija rada Ustanove

U Ustanovi, u skladu sa organizacijom rada, postoje sljedeće organizacione jedinice:

- Kabinet direktora,
- Odjeljenje za rano podsticanje razvoja i ranu intervenciju za djecu s posebnim potrebama,
- Dnevni centar za djecu i odrasle osobe s posebnim potrebama:
 1. Poslovna jedinica Visoko uz istureno odjeljenje Zenica,
 2. Poslovna jedinica Tešanj,
 3. Poslovna jedinica Žepče/Maglaj,
- Odjeljenje za ekonomske, pravne i opće poslove.

Ustanova pruža usluge korisnicima na području Zeničko-dobojskog kantona i to na sljedeći način:

- Odjeljenje za rano podsticanje razvoja i ranu intervenciju (korisnici do navršene 6. godine sa prebivalištem na području Zeničko-dobojskog kantona)

- PJ Visoko (korisnici sa prebivalištem na području općina/grada Visoko, Kakanj, Breza, Vareš i Olovo) uz istureno odjeljenje Zenica (korisnici sa prebivalištem na području Grada Zenica),
- PJ Tešanj (korisnici sa prebivalištem na području općina Tešanj, Usora i Doboj Jug),
- PJ Žepče/Maglaj (korisnici sa prebivalištem na području općina Žepče, Maglaj i Zavidovići),

4. Finansiranje

U skladu sa članom 9. Statuta Javne ustanove Centar za djecu i odrasle osobe s posebnim potrebama Zeničko-dobojskog kantona ("Službene novine ZDK", broj: 1/15, 9/17 i 18/19) sredstva za rad Ustanove obezbjeđuju se iz budžeta Osnivača i po osnovu ugovora sa općinama/gradovima o učešću u pokriću dijela ili ukupnih troškova usluga Ustanove, te drugih izvora.

Zauzetom praksom, finansiranje rada Ustanove uređuje se putem ugovora i to na način da se u ugovoru sa Osnivačem određuje način finansiranje u smislu da se finansiranje Ustanove vrši iz udruženih finansijskih sredstava Kantona i općina/gradova sa područja Zeničko-dobojskog kantona na način da je Kanton preuzima obavezu finansirati 2/3 sredstava za rad Ustanove, dok su općine/gradovi Kantona obavezni finansirati 1/3 sredstava za rad. Trećinu sredstava za rad koji su u obavezi finansirati općine/gradovi sa područja Zeničko-dobojskog kantona određuju se prema broju stanovnika po popisu iz 2013.godine, a na osnovu solidarnog učešća.

U 2020.godinu, s što će u nastavku biti detaljno obrazloženo, Zeničko-dobojski kanton putem Ministarstva za rad, socijalnu politiku i izbjeglice ZDK izvršava sve obaveze preuzete ugovorom, kao i općine Tešanj, Usora, Doboj Jug, Zavidovići, Žepče, Kakanj.

Općine Maglaj, Breza, Vareš i Olovo su imali potpisane ugovore, ali su imali kašnjenja u izmirivanju obaveza.

Gradovi Zenica i Visoko u toku 2020.godine nisu učestvovali u sufinansiranju rada Ustanove.

5. Kadrovska struktura

Ustanova je na početku 2020. godine upošljavala 56 radnika, dok je zaključno sa 31.12.2020. godine imala 53 uposlenika i to:

- Kabinet direktora 4,
- Odjeljenje za ekonomske, pravne i opće poslove 7,
- Odjeljenje za rano podsticanje razvoja i ranu intervenciju 7,
- Poslovna jedinica Visoko 15,
- Istureno odjeljenje Zenica 3,
- Poslovna jedinica Tešanj 4,
- Poslovna jedinica Žepče/Maglaj 13.

U toku 2020.godine, putem programa zapošljavanja Federalnog zavoda za zapošljavanja angažovano je ukupno 8 novih radnika, a koji ulaze u ukupan broj zaposlenih zaključno sa 31.12.2020.godine.

6. Radno vrijeme

Radno vrijeme Ustanove je od 7.30 do 16.00 svakim radnim danom od ponedjeljka do petka.

7. Korisnici Ustanove

Korisnici usluga Ustanove su osobe oštećenoga vida, oštećenoga sluha, s poremećajima govorno-glasovne komunikacije, s poremećajima u ponašanju, s motoričkim oštećenjima, sa smanjenim intelektualnim sposobnostima, PSA/Poremećaj autističnog spektra, s višestrukim teškoćama u razvoju, te pridružene zdravstvene teškoće.

Korisnici usluga Odjeljenja za rano podsticanje razvoja i ranu intervenciju su sva djeca od rođenja do polaska u školu sa jasno izraženim poteškoćama, ometenošću ili rizikom od nastajanja ometenosti kojoj roditelji ili drugi ovlašteni staratelji ne mogu pružiti odgovarajući psihički i fizički podsticaj. Korisnici usluga dnevnog centra su djeca, mladi i odrasle osobe sa posebnim potrebama čije posebne potrebe proizilaze iz teškoća. Prema podacima Ustanove, izvještajnom periodu su omogućene usluge za 398 korisnika sa područja Kantona.

II ORGANIZACIONE JEDINICE USTANOVE I PREGLED PRUŽENIH USLUGA

1. Odjeljenje za rano podsticanje razvoja i ranu intervenciju djece s posebnim potrebama

1. O Odjeljenju

Odjeljenje za rano podsticanje razvoja i ranu intervenciju za djecu sa posebnim potrebama obuhvata rad s djecom od rođenja do navršene 6. godine sa jasno izraženom ometenošću ili rizikom od nastajanja ometenosti, u situaciji kada roditelji ili drugi ovlašteni staratelji ne mogu pružiti odgovarajući psihički i fizički podsticaj, a zbog čega im je neophodna adekvatna intenzivna ambulantna, terapijska i edukacijsko-rehabilitacijska pratnja tj. tretman.

Po prijemu djeteta u Odjeljenje za rano podsticanje razvoja i ranu intervenciju, a po uputi ljekara, službe za socijalni rad ili odgovarajućih ustanova za predškolski odgoj i obrazovanje, dijete prolazi kroz ulaznu dijagnostiku koju čini tim stručnjaka iz edukacijsko-rehabilitacijskog, psihološkog i medicinsko-terapeutskog područja. Na timskom sastanku se definišu ciljevi rada i ključna osoba za dijete i porodicu. Ključna osoba u daljem toku definiše i individualni porodični plan usluga i individualni edukacijski plan usluga. Kontinuiranim transdisciplinarnim savjetovanjem sa članovima tima, dijete i porodica bivaju pod nadzorom svakog člana tima.

Krajem 2020.godine Ustanova je započela postupak usklađivanja akreditacijskih procedura i standarda za rani rast i razvoj pri Agenciji za kvalitet i akreditaciju (AKAZ).

2. Stručni tim Odjeljenja

Odjeljenje za rano podsticanje razvoja i ranu intervenciju djece s posebnim potrebama zasniva se na interdisciplinarnom pristupu u radu, a stručni tim Odjeljenja čine profesionalci koji kroz edukacijsko-rehabilitacijsko i psihološko područje usluge pruža; edukator-rehabilitator, defektolog oligofrenolog i psiholog, dok kroz medicinsko-terapeutske usluge fizioterapeut i

logoped. Stručni tim je u kvalitetu i kvantitetu fleksibilno prilagođen regionalnoj potrebi za podsticajem, savjetodavnim i interventnim mjerama, a u skladu sa finansijskim mogućnostima.

3. Organizacija rada Odjeljenja

Pružanje usluga u sklopu Odjeljenja je s ciljem što boljeg djelovanja protiv smetnji u razvoju koje prijete djetetu, iskorištenja razvojnog potencijala djeteta, umanjena ili otklonjenja postojeće smetnje. Kroz savjetodavni rad cilj je podstaknuti roditelje da podrže razvoj svog djeteta u okviru porodičnog okruženja, te osposobiti za rano podsticanje djeteta, a sve zbog integracije u porodični sistem i priprema za integraciju u društvo.

Usluge se pružaju kroz individualni i grupni oblik rada (medicinsko- terapeutske i socijalno-pedagoško- psihološke usluge).

Edukacijsko-rehabilitacijski tretman vježbom realizuje se kroz, u nekim slučajevima, individualne podsticaje, te grupne, sa naglaskom na orijentisanosti usluga ka porodici i bliskosti usluga istima. Tokom sedmice, kroz plan za realizaciju, predviđa se 18 podsticajnih jedinica terapeuta. Oblik rada se realizuje kao ambulantni i/ili mobilni rad. Dužina jedne podsticajne jedinice je 1 sat.

S obzirom na vanredne okolnosti usljed pandemije i kasnije epidemije virusa Covid19 uobičajen način rada je reorganizovan u skladu sa preporukama i mogućnostima, te uglavnom od marta do juna organizovan preko online android aplikacija, telefonom i savjetovanjem roditelja za rad kod kuće. Od mjeseca juna rad je većim dijelom vraćen ustaljenim načinom direktnog rada u prostorima Odjeljenja.

3.1. Ambulantni i mobilni oblik rada

Usluge se pružaju kroz ambulantni i mobilni oblik rada. Ambulantni oblik rada provodi se u prostorijama Odjeljenja u prilagođenim uslovima za rad terapeuta, a podrazumijeva zasebne terapeutske prostore za različitu vrstu usluge. Prostorije su opremljene potrebnom opremom i didaktičkim materijalom. Odjeljenje ima opremljenu senzornu sobu, prostoriju za fizioterapeutske rad, prostorije za logopedске tretmane sa potrebnim instrumentima i aparatima, te prostorije za edukacijsko-rehabilitacijski podsticaj.

Ukoliko se usluge ne mogu pružiti, iz različitih razloga, u prostorijama Odjeljenja, rad se organizuje mobilno u ranije dogovorenim prostorima poslovnih jedinica Ustanove ili drugim ustanovama sa kojima je uspostavljen protokol o saradnji. U tom slučaju terapeuti nose potrebni didaktički materijal sa sobom i prilagođavaju prostor radu.

U vanrednim okolnostima od marta do kraja polovine juna reorganizacijom rada usluge su se pružale prilagođeno, na način da je rad organizovan kroz date smjernice Instituta za zdravlje i sigurnost hrane.

3.2. Individualni oblik rada

Prilikom pružanja usluga rane intervencije i podsticanja djeteta predškolskog uzrasta najčešće se radi kroz direktni individualni pristup terapeut- dijete sa individualiziranim pristupom, procjenom i određenim ciljevima za rad.

U periodu od marta do polovine juna ovaj vid rada je prilagođen na verziju online rada u svim vrstama usluga, a kasnije sa promjenama epidemioloških mjera vraćen je direktni rad terapeuta sa djetetom u kontrolisanim uslovima.

3.2.1. Edukacijsko- rehabilitacijski tretman

Edukacijsko-rehabilitacijski tretman vježbom je metoda sistematske pomoći za djecu sa usporenim razvojem i mentalnom ometenošću. Odmjerenom ponudom vježbovnih jedinica uz vođenje računa o individualnim mogućnostima se kroz ciljane igre bude, razvijaju i jačaju nova znanja, sposobnosti i smisleni način ponašanja u pojedinačnim i grupnim situacijama. Tretman vježbom je usmjeren na cjelokupni podsticaj emocionalnih, senzoričkih, motoričkih, socijalnih i kognitivnih sposobnosti.

Edukacijsko-rehabilitacijska dijagnostika sadrži:

- ispitivanje roditelja i drugih osoba koje vrše odgojnu funkciju,
- opservaciju djeteta u različitim situacijama igre i postavljanja zahtjeva,
- sprovođenje razvojnog testa,
- edukacijsko-rehabilitacijska ispitivanja.

Prilagođeni vid rada ogledao se u pojačanoj komunikaciji sa roditeljima/starateljima ili drugim članovima porodica, pripremama zadataka i uputstava za rad kod kuće i online savjetovanja roditelja. Od početka jula mjeseca, odnosno po ublažavanju epidemioloških mjera, usluga se pružala putem direktnog rada.

3.2.2. Logopedski tretman

Logopedске usluge obuhvataju rad na prevenciji, ranoj detekciji i dijagnostici komunikacijskog ili govorno-jezičkog poremećaja, kao i na sanaciji, rehabilitaciji ili habilitaciji poremećaja. Mjere i načini djelovanja logopeda određuju se prema individualnim mogućnostima djeteta i njegovim potrebama kao bio-psiho-socijalnog bića. Najčešći sastavni dijelovi logopedskog podsticaja u našoj praksi su: vježbe disanja i relaksacije, vježbe za pokretljivost govornih organa, vježbe artikulacije, vježbe auditivne percepcije i diskriminacije, aktivnosti koje podstiču razvoj receptivnog govora, aktivnosti kojima se bogati vokabular, aktivnosti koje podstiču razvoj i upotrebu jezičkih struktura, aktivnosti koje podstiču spontani govor.

Od marta do zadnje sedmice juna, terapeuti su ovaj vid usluge pružali prilagođeno kroz online tretmane putem dostupnih aplikacija uz značajnu saradnju sa roditeljima. Od jula mjeseca usluga se pružala putem direktnog rada.

3.2.3. Fizioterapeutski tretman

Fizioterapeut u ranoj intervenciji uglavnom radi sa djecom prema ljezarskom nalazu i preporuci. Najveći broj korisnika usluga fizioterapeuta su bebe, odnosno korisnici do prve godine starosti. Od velike važnosti je pravovremeno djelovanje u cilju prevencije napredovanja nekog oštećenja, a samim tim stimulacija motoričkog razvoja djeteta u cilju približavanja motoričkog razvoja hronološkom uzrastu djeteta. Fizioterapeut provodi neurorazvojnu gimnastiku, baby handling, masaže za bebe.

Fizioterapeut je u vanrednim okolnostima usljed epidemije uzrokovane virusom Covid 19 prilagodio rad usmjeravajući se više na online educiranje roditelja i praćenje njihovog rada i izvršavanje zadataka sa djecom. Od jula mjeseca usluga se pružala putem direktnog rada.

3.2.4. Psihološki tretman

Pored direktnog rada sa korisnicima psiholog se posebno bavi psihološkom procjenom djeteta i izradom psihološkog profila djeteta koji sadrži: podatke o psihomotornom razvoju, socio-emocionalnoj zrelosti, podatke o ponašanju i eventualnim promjenama u ponašanju kod djeteta, podatke o psihološkom stanju porodice (porodična klima koja direktno utiče na dijete), pisanjem psihološkog nalaza i mišljenja. Pored toga, pruža se psihološka podrška roditeljima, kao i savjetovanje i psihoedukacije. Povremeno se vrše opservacije djeteta kroz slobodne aktivnosti (npr. u vrtićima).

Ovaj vid usluge je preusmjeren na psihološko savjetovanje i podršku porodicama usljed stresnih situacija zbog aktuelne pandemije i epidemije virusa Covid19. Od jula mjeseca usluga se pružala putem direktnog rada.

3.3. Grupni oblik rada

Posebno mjesto u radu zauzima grupni rad sa djecom. Iskustva su pokazala da iz ovakvog načina rada proizilaze dobri rezultati za dijete. Većina pripadnika ciljne grupe tokom svog života nije bila u prilici da sudjeluje u nekim grupnim aktivnostima kao većina njihovih vršnjaka, pa čak ni da se druži s njima, pa su ovakve grupe prilika za usvajanje socijalnih vještina, radnih navika, interakciju i grupne aktivnosti sa vršnjacima. Grupe se formiraju i sa ciljem pripreme za pohađanje obrazovnih ustanova.

4. Struktura korisnika Odjeljenja od 0 do 6 godina

Ciljna grupa Odjeljenja su djeca predškolskog uzrasta sa jasno izraženom ometenošću ili rizikom od nastajanja ometenosti kojoj roditelji ili drugi ovlašteni staratelji ne mogu pružiti odgovarajući psihički i fizički podsticaj zbog čega im je neophodna adekvatna intenzivna terapijska i edukacijsko- rehabilitacijska pratnja, kao npr. kod poremećaja:

- u vizuelnoj percepciji/vizumotorici,
- u kognitivnom razvoju,
- u učenju i pamćenju,
- u razvoju govora,
- u području individualnog socio-emocionalnog razvoja,
- u somatsko-agilnom području (motorika, mobilnost),
- u tjelesnom razvoju i progresivnosti.

Obzirom da porodica predstavlja okvir za razvoj djeteta, sastavni dio ranog podsticaja je upućivanje i savjetovanje roditelja odnosno ovlašćenih staratelja ili osoba koje su emocionalno najbliže djetetu, a pri tome to ne moraju biti bioški roditelji.

5. Edukacija i savjetovalište za roditelje

Pored individualnog rada sa roditeljima, po prepoznatoj potrebi se organizuje i grupni rad. Pri tome se organizuju radionice na teme koje se definišu na temelju iskazanih potreba i interesa roditelja (npr. izrada didaktickog materijala za kućnu upotrebu, prilagođavanje kućnog okruženja potrebama djeteta i sl.).

Cilj grupnog rada jeste razmjena iskustava, uspostavljanje kontakata između roditelja, te savjetovanje u pogledu određene tematike koja je zajednička svim roditeljima.

Značaj grupnih roditeljskih sastanaka ogleda se u tome što roditelji po prvi put mogu da govore o svom stanju, svojim emocijama, potrebama i poteškoćama i da im se pri tome pruži stručna i podrška drugih roditelja.

Mjere i metode koje se primjenjuju u radu s djetetom ovise o potrebama djeteta i njegove porodice, te se usklađuju sa svim osobama uključenim u rani podsticaj. Odgovornost za intervenciju i podsticaj djeteta preuzimaju roditelji odnosno zakonski staratelji kojima stručni tim ukazuje na puteve i mogućnosti te ih usmjeravaju u realizaciji mjera podsticaja. Roditelji odnosno druge osobe koje vrše odgojnu funkciju se:

- informišu i savjetuju o posebnostima razvoja pri smetnjama i razvojnim perspektivama djeteta,
- uvode u terapiju i podsticaj kao pratioci,
- upoznaju sa mogućnostima podsticanja djeteta u svakodnevnicu,
- rasterećuju u svakodnevnom ophođenju prema djetetu,
- savjetuju po posebnim pitanjima zbrinjavanja i odgajanja djeteta te im se u tome pruža pomoć,
- podržavaju u zajedničkoj situaciji sa djetetom,
- potpomažu u razumijevanju djelovanja ometenosti na uključene osobe i iz toga se zajednički razvijaju mogućnosti za rasterećenje u interakciji i podsticajno ophođenje jednih prema drugima,
- podržavaju kroz pružanje psihološke pomoći, između ostalog, u kriznim situacijama i pri savladavanju konflikata,
- podržavaju u procesu priznavanja i unutarnjeg prihvatanja ometenosti i njihovih posljedica kao i u produktivnoj preradi istog.

Saradnja roditelja/porodice i stručnjaka Odjeljenja je jedan od ključnih faktora od kojeg zavisi efikasnost preduzetih mjera. Kako bi se postigao napredak ili promjena u razvoju djeteta, potrebno je da roditelji i porodica nastave provoditi date smjernice i upute za rad sa djetetom kod kuće. Od roditelja se očekuje da se aktivno uključe u sve aspekte rada sa djetetom. Pri tome se uvijek uzima u obzir opterećenost, mogućnosti i granice roditelja/porodice. U slučaju kriznih situacija unutar porodice roditeljima se nastoji pružiti psihološka pomoć i podrška kako bi se porodično okruženje stabilizovalo, a podsticaj mogao nastaviti.

6. Saradnja sa lokalnom zajednicom

Kroz rad i djelovanje Odjeljenja izgrađena je mreža saradnje i komunikacije sa ustanovama iz oblasti socijalne zaštite, zdravstvene zaštite i predškolskog odgoja kao i s drugim organizacijama sličnih djelatnosti, koje su od značaja za rad Odjeljenja odnosno uopšte za razvoj djeteta u ranom djetinjstvu.

Saradnja sa zdravstvenim ustanovama ogleda se u upućivanju djeteta sa utvrđenom sumnjom na teškoće u razvoju od strane pedijatar, neuropedijatar i drugih ljekara specijalista u Odjeljenje za rano podsticanje razvoja i ranu intervenciju.

Centri za socijalni rad i/ili nadležne općinske služe upućuju djecu predškolskog uzrasta koja prođu postupak razvrstavanja pred stručnom komisijom i za koju ista utvrdi da postoji potreba za podsticajem razvoja.

Saradnja sa vrtićima je naročito značajna, jer djeca u grupi vršnjaka mogu ispoljavati određena problematična ponašanja koja u drugim situacijama ne ispoljavaju. U takvim slučajevima osoblje vrtića ima mogućnost upućivanja roditelja na usluge Ustanove.

Po potrebi, stručni tim Odjeljenja daje odgajateljima vrtića smjernice za rad u grupi sa djecom koja imaju razvojne teškoće.

Pored toga, Odjeljenje nudi edukacija za odgajatelje u svrhu njihovog osposobljavanja za prepoznavanje određenih teškoća te pravilno postavljanje prema djetetu.

U mrežu saradnje uključene su i osnovne obrazovne škole. U slučaju da se dijete, po završetku programa podsticaja pri Odjeljenju, upiše u školu i pri tome se suoči sa određenim poteškoćama, postoji mogućnost da stručni tim Odjeljenja prati dijete u školi (najduže do kraja prvog polugodišta 1. razreda), pružajući tako podršku kako djetetu tako i saradniku škole.

7. Ostale aktivnosti Odjeljenja

Pored uslužne djelatnosti Odjeljenja i direktnog rada sa korisnicima usluga i njihovim porodicama, rad Odjeljenja je usmjeren i na preventivne i promotivne aktivnosti gdje kroz razne kampanje, promocije, obilježavanje značajnih datuma radi na senzibiliziranju šire društvene zajednice za potrebe i status djece predškolskog uzrasta u društvu. Raznim aktivnostima i promocijama radi se na educiranju zajednice za poštovanjem drugog i drugačijeg, upoznavanjem sa pravima svih ljudi, te prihvatanja i prilagođavanja društva potrebama pojedinca.

8. Ciljevi i zadaci Odjeljenja u narednom periodu

U cilju osposobljavanja za samostalan život kroz sistem podrške od najranije dobi, a kroz ranu detekciju, prevenciju nastanka oštećenja ili razvoja oštećenja, analizirajući stanje na području Zeničko- dobojskog kantona uviđa se velika potreba za osnaživanjem Odjeljenja za rani podsticaj razvoja i ranu intervenciju pri Ustanovi na način umrežavanja nadležnosti rada Ustanove iz ovog područja sa Ministarstva za rad i socijalnu politiku i izbjeglice i na Ministarstvo zdravstva i Ministarstvo za obrazovanje, nauku, kulturu i sport.

Uključivanje djece predškolske dobi sa posebnim potrebama u grupne odgojno-obrazovne aktivnosti sa drugom djecom u praksi su često veliki problem za porodice i roditelje. Ustanova ima za cilj u narednom periodu inicirati praksu integrativnog obdaništa kao pozitivne prakse i davanjem podrške za takav vid rada u našoj zajednici.

Kako bi Odjeljenje odgovorilo na sve potrebe koje se u praksi pojavljuju potrebno je povećanje broja članova stručnog tima i dodatnog upošljavanja stručnog kadra koji bi intenzivnije mogao da radi u najznačajnijem periodu za razvoj djeteta.

IIb. Dnevni centar za djecu i odrasle osobe s posebnim potrebama

Koncept rada dnevnog centara podrazumijeva ambulantno i mobilno pružanje usluga edukacije i rehabilitacije u grupnom i individualnom radu sa djecom i mladima školskog uzrasta, te usluga radnog osposobljavanja odraslih osoba sa posebnim potrebama prema individualnim potrebama, planiranjem svrsishodnog provođenja vremena, te podrška porodici. Cilj rada dnevnih centara jeste provođenje programa podrške pri sistemu socijalne zaštite osoba sa posebnim potrebama i zadržavanjem u lokalnoj zajednici, podrška porodici, te prevencija zavodskog zbrinjavanja i izmještanja lica sa invaliditetom iz porodica i lokalne sredine.

1. O dnevnim centrima

U sklopu Ustanove djeluju 3 dnevna centra na nivou Zeničko-dobojskog kantona, te istureno odjeljenje.

Poslovna jedinica Dnevni centar za djecu i odrasle osobe s posebnim potrebama Visoko pruža usluge korisnicima sa područja Grada Visoko i općina Kakanj, Breza i Vareš.

Poslovna jedinica Dnevni centar za djecu i odrasle osobe s posebnim potrebama Žepče/Maglaj pruža usluge korisnicima sa područja općina Žepča, Maglaja i Zavidovića.

Poslovna jedinica Dnevni centar za djecu i odrasle osobe s posebnim potrebama Tešanj pruža usluge korisnicima sa područja općina Tešanj, Usora i Doboj Jug.

Dnevni centar Zenica, kao istureno odjeljenje Poslovne jedinice Visoko, pruža usluge odraslim korisnicima sa područja Grada Zenice.

2. Organizacija rada dnevnog centra

Usluge u dnevnom centru tokom radne sedmice se pružaju kroz grupni edukacijsko-rehabilitacijski pristup u radu, individualni pristup u radu (edukacijsko- (re)habilitacijske, medicinsko- terapeutske, socijalne, sociopedagoške i psihološke mjere), osposobljavanjem odraslih, te njegu i zbrinjavanje. U sklopu navedenih usluga pružaju se i usluge savjetovanja. Usluge se pružaju kroz ambulantni, mobilni i patronažni oblik rada uobičajno, a u vrijeme vanrednih okolnosti usljed pandemije izazvane pojavom koronavirusa Covid19 organizacija rada je usmjerena uglavnom na online aktivnosti, podršku rada kod kuće i patronažne posjete porodica uz psihološko savjetovanje do mjeseca septembra. Od septembra do kraja godine, zavisno od mogućnosti poslovne jedinice, uključen je direktan rad sa korisnicima u prostorima Ustanove, a sve u skladu sa epidemiološkim mjerama koje su naložili krizni štabovi FBiH i ZDK. U uobičajenim uslovima rada, grupni rad sa korisnicima se realizovao od 9 do 14 sati, terapeuti u individualnom radu pratili su sedmični plan rada koji je predviđao minimalno 18 tretmana sedmično.

U specifičnim uslovima usljed proglašene epidemije uzrokovane virusom Covid 19, a na osnovu datih preporuka relevantnih institucija, od mjeseca septembra rad je smanjen na tri sata dnevno u grupnom obliku rada, a nastavljena je podrška u online radu za korisnike koji nisu dolazili, te ponovno uvođenje individualnog rada u punom kapacitetu, usljed činjenice da je bilo moguće obezbijediti zaštitu radnika i korisnika usluga u tom segmentu.

2.1. Odjeljenje za rad sa djecom školskog uzrasta

Odjeljenje u radu sa djecom školskog uzrasta djeluje u sklopu rada dnevnih centara, poslovnih jedinica Ustanove. Usluge Odjeljenja se pružaju djeci i mladima s posebnim potrebama školskog uzrasta, od 6 do 20 godina i to kroz grupni i individualni oblik rada.

U periodu od marta do jula način rada je reorganizovan uglavnom na individualni pristup i rad shodno kapacitetima preko online aplikacija, telefonom i internetom uvažavajući sve preporuke date od nadležnih organa, s ciljem zaštite zdravlja korisnika, njihovih porodica i uposlenika Ustanove.

2.1.1. Grupni edukacijsko- rehabilitacijski rad

Grupni oblik rada sa djecom i mladima sa posebnim potrebama organizovan je kroz usluge odgoja, edukacije i obrazovanja prilagođeno vremenskom okviru školske godine (septembar-august) i organizovano po nivoima odnosno grupama prema starosnoj dobi i to;

1. Niži nivo: korisnici starosne dobi od 6 do 10 godina,
2. Srednji nivo: korisnici starosne dobi od 11 do 14 godina,
3. Viši nivo: korisnici starosne dobi od 15 do 18 godine,
4. Radni nivo: korisnici starosne dobi od 19 do 20 godine

Rad u grupama je organizovan prema važećem programu i planu rada na osnovu kojeg se izrađuju planovi rada na godišnjem i mjesečnom nivou, odnosno dnevnim pripremama. Pored planova i programa rada na nivou grupe, izrađuju se posebni planovi podsticaja za rad sa korisnikom, prilagođeno njegovim individualnim mogućnostima, a na osnovu jednogodišnje procjene koja se radi interdisciplinarno sa svim članovima stručnog tima Odjeljenja. Broj korisnika jednog odjeljenja zavisi od specifičnosti grupe, a pružanje usluga po odjeljenjima se vrši od strane stručne osobe (voditelj odjeljenja), te asistenta s tim da se broj asistenata može povećati shodno složenosti sastava grupe i raspoloživim kadrovskim mogućnostima Ustanove. Usluge se mogu pružati od strane jedne stručne osobe, ukoliko to složenost sastava grupe dozvoljava.

Boravak korisnika je od 9 do 14 sati, dok je u periodu pandemije izazvane koronavirusom donesena odluka kojom se boravak korisnika ograničava na 3 sata, uglavnom od 9 do 12 sati, a što je u skladu sa datim preporukama.

2.1.2. Individualni rad terapeuta

Pored grupnog oblika rada, kroz usluge Odjeljenja sprovode se i individualni tretmani na osnovu procjena terapeuta i stručnog tima, te određenih mjera podsticaja kroz šestomjesečne planove podsticaja. Pružanje usluga individualnog tretmana se vrši prema važećim pravilima i standardima svake struke (fizioterapija, logopedija, edukacija-rehabilitacija) na osnovu izrađene procjene sposobnosti korisnika.

2.1.2.1. Edukacijsko- rehabilitacijski tretman

Edukacijsko-rehabilitacijski individualni tretman terapeut- korisnik je ciljane sistematska podrška za djecu sa teškoćama u razvoju. Vođenje računa o individualnim mogućnostima, određenim ciljevima u radu se kroz ciljane aktivnosti razvijaju i jačaju nova znanja, sposobnosti i smisleni način ponašanja djeteta ili mlade osobe, te reduciraju negativni oblici ponašanja.

Tretman cilja na cjelokupni podsticaj emocionalnih, senzoričkih, motoričkih, socijalnih i kognitivnih sposobnosti.

Ovaj vid usluga je značajna podrška grupnom obliku edukacijsko- rehabilitacijskog rada u koje je korisnik obično uključen.

2.1.2.2.Logopedski tretman

Logopedске usluge se pružaju s ciljem sanacije, rehabilitacije ili habilitacije poremećaja u govoru i jeziku. Mjere i načini djelovanja logopeda određuju se prema individualnim mogućnostima djeteta i njegovim potrebama kao bio-psiho-socijalnog bića. Najčešći sastavni dijelovi logopedskog podsticaja u našoj praksi su: vježbe disanja i relaksacije, vježbe za pokretljivost govornih organa, vježbe artikulacije, vježbe auditivne percepcije i diskriminacije, aktivnosti koje podstiču razvoj receptivnog govora, aktivnosti kojima se bogati vokabular, aktivnosti koje podstiču razvoj i upotrebu jezičkih struktura, aktivnosti koje podstiču spontani govor, te aktivnosti koje podržavaju rad u grupi ili rad u drugoj odgojno- obrazovnoj ustanovi. Usluge logopeda često koriste djeca školskog uzrasta koja pohađaju redovan obrazovni sistem ali imaju određene teškoće u govoru ili jeziku, čime se podržava rad i odgojno- obrazovnih ustanova i ostvaruje saradnja.

2.1.2.3.Fizioterapeutski tretman

Fizioterapeut u dnevnom centru radi sa djecom, mladima i odraslima i uglavnom po ljekarskom nalazu i preporuci.

Fizioterapeuski rad ima za cilj pravovremeno djelovanje u cilju prevencije napredovanja nekog oštećenja, a samim tim stimulacija motoričkog razvoja djeteta odnosno pojedinca.

Fizioterapeut sarađuje sa drugim terapeutima u svom radu, a posebno sa logopedom.

2.1.3. Ostale usluge

Pored redovnih usluga edukacije i rehabilitacije, radnog osposobljavanja, te individualnog tretmana logopeda, fizioterapeuta i edukatora- rehabilitatora, kao dodatna usluga u radu realizuje savjetodavni rad sa roditeljima. Saradnja sa roditeljima je od značaja za uspješnost u realizaciji postavljenih ciljeva.

Pored savjetodavnog rada, dodatne usluge u sklopu djelatnosti Ustanove su prevoz i priprema obroka za vrijeme boravka u Ustanovi.

Ustanova shodno kapacitetima pruža usluge prevoza korisnika vlastitim prevozom, ugovorenim prevozom javnim sredstvima ili u saradnji sa roditeljima odnosno članovima porodica.

SPISAK MOTORNIH VOZILA U VLASNIŠTVU USTANOVE		
Vrsta vozila	Opis vozila	Količina
Putničko	MERCEDES–BENZ 313 CDI, 2148 cm3, 95 kW, Dizel, 2003. g. , EURO 3, 8+1 sjedišta	1
Putničko	MERCEDES SPRINTER, 2148 cm3, 80 kW, Dizel, 2007.g. EURO 4, 8+1 sjedišta	1
Putničko	VOLKSWAGEN TRANSPORTER, 2461 cm3, 96 kW, Dizel, 2004. g., EURO 3, 8+1 sjedišta	1

Putničko	FORD TRANSIT, 2198 cm ³ , 63 kW, Dizel, 2006. g., EURO 4, 8+1 sjedišta	1
Putničko	VOLKSWAGEN TRANSPORTER 7HC, 1968 cm ³ , 103 kW, Dizel, 2011. g., EURO 5, 8+1 sjedišta	1
Putničko	VOLKSWAGEN 2 DM LT28, 2461 cm ³ , 70 kW, Dizel, 2003. g., EURO 3, 8+1 sjedišta	1
Putničko	TOYOTA XA4 (EU,M) RAV 4, 2494 cm ³ , 114 kW, Benzin/Električni, 2017. g., Euro 6, 5 sjedišta	1

Prevoz korisnika usluga vlastitim motornim vozilima je dodatna usluga, ali koja umnogome doprinosi kvalitetu sveobuhvatno pružene usluge, s obzirom da veliki broj korisnika nije u mogućnosti koristiti javni prevoz, niti mogućnost privatnog dolaska u prostorije Ustanove. Vozila u vlasništvu Ustanove su starije serije proizvodnje, što stvara uvećanje troškove za održavanje. U toku godine, Ustanova za prevoz korisnika izdvaja i novčana sredstva u iznosu od cca. 50.000,00 KM za nabavku goriva i maziva, te cca. 12.000,00 KM za servisiranje vozila.

Tokom boravka u dnevnom centru, korisnicima se obezbijeduje jedan obrok, a koji se priprema kroz radno osposobljavanje odraslih korisnika u radionicama za domaćinstvo.

2.2. Odjeljenje u radu sa odraslim osobama s posebnim potrebama

2.2.1. Radno osposobljavanje i radionice

Kroz Odjeljenje u radu sa odraslim osobama sa posebnim potrebama pružaju se usluge radnog osposobljavanja i individualne stručne podrške odraslih korisnika radionica odnosno radnih područja.

Nakon procjene sposobnosti izrađuju se individualni planovi integracije koji se realizuju kroz rad u radioničkim područjima, ali i dodatnim aktivnostima u vođenju stručnog saradnika. Rad u radionicama provode radni instruktori koji su, pored zanata i tehničke stručnosti, dodatno educirani za rad sa osobama sa posebnim potrebama.

Rad je koncipiran na godišnjem planu i programu Odjeljenja, odnosno radioničkih područja, a čini dio godišnjeg plana Ustanove. Korisnik u toku jedne kalendarske godine stiče znanja iz određenog radnog područja usavršavajući praktične vještine u radu.

Tokom jednogodišnje obuke usvajaju se znanja iz područja teorijske obrade materije, zaštite na radu, kao i praktičnog rada. Korisnik će prema procjeni stručnog tima u konsultacijama sa roditeljima, vodeći računa o željama korisnika, odrediti područje rada (Radionica Obrade i prerade tekstila, Radionica obrade i prerade drveta, Radionica domaćinstva, Radionica održavanja vrta i dvorišta).

U periodu od marta do jula način rada je reorganizovan shodno kapacitetima preko online aplikacija, telefonom i internetom uvažavajući sve preporuke date od nadležnih organa, a tiče zaštite zdravlja korisnika, njihovih porodica i uposlenika Ustanove. U mjesecu augustu odrasli korisnici koriste odmore, te se po povratku korisnika sa odmora, rad organizovao kombinovanim pristupom (direktni i online rad).

2.2.2. Sociopedagoška stručna podrška

Pored usluga radnog osposobljavanja u sklopu Odjeljenja odrasli korisnici imaju socio-pedagoški rad i fizioterapeutske tretman, koji se pružaju u individualnom i intenziviranom obliku, a procijenjeni su kao potrebni za pojedinca. Korisnicima su pored radne obuke pružane usluge individualne podrške s ciljem usvajanja i unapređenja životnih vještina i nošenja sa svakodnevnim poteškoćama, te bogaćenja svakodnevnice pojedinca.

2.2.3. Individualni rad terapeuta

Shodno procjeni korisnika pružaju se i usluge fizioterapijske podrške odraslim korisnicima za koje se procjeni potreba takvog oblika rada.

2.2.4. Ostale usluge

S obzirom na udaljenost i pružanje usluga jednog centra korisnicima iz više općina jedan od vidova pružanja usluga jeste i podrška u organizaciji dolazaka odnosno prevoza korisnika. Shodno tome, prema utvrđenim potrebama korisnika, kriterijima i tehničkim mogućnostima Ustanove korisnici u dnevni centar dolaze vlastitim prevozom, samostalno javnim prevozom, te organizovanim prevozom kombijem- zavisno od mogućnosti, postavljenih ciljeva i kapaciteta.

Samostalni dolasci korisnika javnim prevozom su dugogodišnja ulaganja, rad stručnih lica i saradnja sa roditeljima i lokalnom zajednicom u pravcu osamostaljivanja korisnika i korištenja javnog prevoza za dolaske u dnevni centar ali i osamostaljivanja u svakodnevnom životu.

Ukoliko se procijeni da korisnik ne može samostalno da dolazi u dnevni centar, obezbjeđuje se prevoz specijalizovanim vozilom sa rampom.

Pored individualnog terapeutskog rada, sa korisnicima se organizuju sportske aktivnosti i pripreme za takmičenja.

Značajno je navesti kontinuiranu saradnju sa roditeljima kao određeni oblik usluge koji se pruža.

3. Pregled pruženih usluga

Usluge Ustanove se pružaju kroz rad Odjeljenja za rano podsticanje razvoja i ranu intervenciju djece predškolskog uzrasta i dnevnih centara za djecu i odrasle osobe s posebnim potrebama gdje su dnevni centri formirani kao poslovne jedinice ili odjeljenja pri Ustanovi.

Rad Ustanove zasniva se na savremenim stručnim pristupima u radu, koji su aktuelni u svijetu, a prilagođeni su potrebama i karakteristikama područja Zeničko-dobojskog kantona. Pored prostornih kapaciteta specijalizovano opremljenih za stručni rad, specijalizovanih vozila za prevoz lica sa invaliditetom, Ustanova raspolaže najvrednijim resursom: stručnim i educiranim kadrom. Stručni kadar ustanove kontinuirano radi na daljoj edukaciji i usavršavanju, a čine ga multidisciplinarni timovi po poslovnim jedinicama. U vrijeme pandemije i epidemije virusa Covid19, te preporuka za rad, Ustanova je prilagodila rad pri pružanju usluga usmjeravajući saradnju sa porodicama i način rada na online aktivnosti, individualni prilagođeni rad i pripremu zadataka za rad kod kuće. Adekvatnom reorganizacijom shodno potrebama porodica korisnika, ali i potrebe zaštite zdravlja njih i uposlenika Ustanove prilagođen je rad sa modifikacijom u provedbi.

U toku 2020.godine (izvještajni period) usluge su pružane za 398 (korisnika) i to:

- **Odjeljenje za rano podsticanje razvoja i ranu intervenciju- 190,**

- **Dnevni centri za djecu i odrasle osobe s posebnim potrebama- 208.**

Broj korisnika je prikazan i prema mjestu prebivališta odnosno općini/gradu iz kojeg dolaze nalaze se u sljedećoj tabeli.

Tabela br. 1- Pregled broja korisnika po uzrastu i općinama/gradovima

RB	Grad/ općina	RANA INTERVECIJA	DNEVNI CENTRI			
		Korisnici usluga djeca do navršene 6. godine života	Korisnici grupnog rada školskog uzrasta (6-18 godina)	Odrasli korisnici (stariji od 18 godina)	Korisnici individualnih tretmani	Ukupno Dnevni centar
1.	Breza	1	3	4	0	8
2.	Olovo	6	/	/	/	6
3.	Vareš	1	2	2	6	11
4.	Zavidovići	8	11	8	1	28
5.	Žepče	9	10	10	7	36
6.	Usora	1	0	0	0	1
7.	Doboj Jug	0	1	0	3	4
8.	Tešanj	4	10	14	17	45
9.	Kakanj	10	9	18	0	37
10.	Visoko	16	24	13	2	55
11.	Zenica	133	/	18	/	151
12.	Maglaj	1	4	9	2	16
Ukupno		190	74	96	38	208

Ukupan broj pruženih usluga u toku izvještajnog perioda na nivou Ustanove je 11.202.

3.1.Odjeljenje za rano podsticanje razvoja i ranu intervenciju djece s posebnim potrebama

U 2020. godini kroz Odjeljenje usluge je koristilo 190 korisnika.

U izvještajnom periodu relizirano je 1069 logopedskih podsticajnih jedinica; 439 podsticaja fizioterapeuta; 969 podsticaja edukatora- rehabilitatora i dipl. oligofrenologa; te 325 podsticaja psihologa. Ukupno je relizirano 155 grupnih podsticaja u kojem su usluge rada pružala po dva terapeuta u jednoj grupi, a od mjeseca aprila do augusta ova usluga je ukinuta iz sigurnosnih razloga. Na prvom pregledu- ulaznoj dijagnostici bilo je 139 djece u toku izvještajnog perioda.

Realizovana su 94 sata savjetodavnog rada sa roditeljima, obavljene tri kućna posjeta (patronaža), urađeno 56 stručnih procjena.

Tabela br. 2.- Pregled usluga Odjeljenja

	LOGOPED	EDUKATOR- REHABILITATOR/ OLIGOGRENOLOG	FIZIOTERAPEUT	PSIHOLOG	UKUPNO
PODSTICAJ	1069	969	439	325	1302
GRUPA	155				
ULAZNA DIJAGNOSTIKA		139			
SAVJETODAVNI RAD		94			
PATRONAŽA		3			
PROCJENE		56			

Prilikom pružanja usluga Odjeljenja shodno potrebama korisnika do marta mjeseca rad je realizovan ambulantno u terapijskim prostorijama Ustanove, te na terenu kroz mobilni rad tima u prostorima poslovnih jedinica Visoko i Žepče/Maglaj, JU Centar za socijalni rad Olovo i JU Dom porodica Zenica. Bitno je napomenuti da je od mjeseca marta Ustanova po preporukama uradila reorganizaciju rada tako da određeni vid usluga se nije mogao realizovati, a drugi dio se obavljao u prilagođenom obliku.

3.1.1. Individualni oblik rada

U izvještajnom periodu individualni tretmani sprovodili se kroz edukacijsko- rehabilitacijski, logopedski i fizioterapijski rad sa ukupno 7 terapeuta sa brojem usluga nevedenim u nastavku izvještaja.

3.1.1.1. Edukacijsko- rehabilitacijski tretman

Tretman edukacije i rehabilitacije u individualnom radu sprovodili su edukator- rehabilitator i defektolog- oligofrenolog sa ukupno 64 korisnika i sprovedenih 969 tretman. Tretman se sprovodi uglavnom jednom sedmično u trajanju od jednog sata. Prilagođavanje trajanja tretmana se može raditi u slučaju procjene takvih potreba i stanja djeteta. Značajan uspjeh u procesu rada sa djetetom ostvaruje se kroz saradnju sa roditeljima i savjetovanje za rad kod kuće. Od druge polovine mjeseca martado mjeseca juna prekinuto je pružanje usluga korisnicima i porodicama na uobičajen način, te se realizovao na prilagođeno situaciji uz prilagođavanje individualnim mogućnostima porodice i tehničko- materijalnih uslova. Zadaci su se uglavnom organizovali na način da terapeut upozna roditelja sa istim sa jasnim smjernicama, pripremljenim materijalom, a da se isti realizuju kod kuće.

3.1.1.2. Logopedski tretman

Logopedski tretman sprovodila su tri terapeuta/logopeda Odjeljenja kroz 1069 podsticaja koja imaju određene manje ili veće teškoće u izgovoru i komunikaciji. Tretmani traju do 1 sata, organizuju se jednom uglavnom sedmično, a dodatna podrška u procesu rada jesu konsultacije i savjetovanje roditelja za rad kod kuće. Logopedski tretmani od polovine marta do augusta pružaju se prilagođeno, uz online komunikaciju, te još prisniju saradnju sa roditeljima.

Od marta 2020 godine jedan logoped je koristio trudnicko bolovanje, a zatim i porodiljno odsustvo do kraja 2020. godine

3.1.1.3.Fizioterapeutski tretman

Fizioterapeutski rad provodio je jedan terapeut sa djecom za koju je procijenjeno moguće zaostajanje u razvoju zbog čega se vrlo rano djeca uključuju na tretman. Iz tog razloga kod fizioterapeuta su uglavnom uzrastom najmlađi korisnici i često bebe. Pri fizioterapijskom tretmanu uglavnom su prisutni roditelji, te na taj način prolaze i određenu obuku za rad kući. U izvještajnom periodu usluge su pružene kroz 439 podsticaja. Lice angažovano na poslovima i radnim zadacima radnog mjesta fizioterapeut posjeduje certifikat Vojta terapeuta. Od oktobra 2020 godine terapeut radi na pola radnog vremena (pravo na pola radnog vremena u skladu sa članom 69. Zakona o radu) sto značajno utiče na broj pruženih usluga.

3.1.1.4.Psihološki tretman

Psihološku intervenciju provodio je jedan terapeut sa djecom za koju je procijenjeno moguće zaostajanje u razvoju ili indikacije za poremećaje u ponašanju zbog čega vrlo rano djeca uključuju na tretman. Po potrebi su pri tretmanu prisutni roditelji, te na taj način dobiju smjernice i upute za ponašanje i rad kod kuće, a taj vid indirektnog rada i savjetovanja za rad od kuće je inenziviran od polovine mjeseca marta pa do kraja mjeseca juna. U izvještajnom periodu usluge kroz 325 podsticaja.

3.1.2. Grupni oblik rada

Grupni edukacijsko- rehabilitacijski rad u izvještajnom periodu realizovan je sa dvije grupe djece, odnosno ukupno 12 korisnika s ciljem socijalizacije i pripreme za polazak u školu. Grupa je imala aktivnostim jednom sedmično u trajanju od 2 sata, a aktivnosti su planirala i sprovodila po dva terapeuta i to; edukator- rehabilitator i psiholog, te logoped i fizioterapeut. Od polovine marta mjeseca do kraja julausljed mjera zaštite i naloga datih od strane imenovanog Kriznog štaba a sve zbog proglađenja pandemije i alarmantnog stanja sa mogućnošću širenja korona virusa i negativnih posljedica po oboljevanju pojedinca ovaj vid usluga je prekinut zbog nemogućnosti direktnog rada. Organizovano je ukupno 38 susreta obje grupe djece.

3.1.3. Ostale realizovane aktivnosti Odjeljenja

Od dodatnih aktivnosti u izvještajnom periodu Odjeljenje je realizovalo obilježavanje značajnih datuma u tom periodu s ciljem edukacije i podizanja svijesti, pa je tako obilježen Dan osoba sa Down sindromom i Dan logopeda. U periodu od januara do kraja marta nastavljena je ranije planirana edukacija terapeuta gdje je logoped prisustvovao značajnoj edukaciji iz područja senzorne stimulacije, dok je ponovna edukacija iz ovog područja omogućena od mjeseca novembra za defektologa- oligofrenologa. Pored ovoga, u izvještajnom periodu realizovano je 139 pregleda djece na ulaznoj dijagnostici, te urađeno 56 stručnih nalaza.

S obzirom na priagođavanje rada Ustanove od polovine marta i vanrednog stanja usljed pojave virusa Covid 19 veliki značaj se u pružanju usluga usmjerio na savjetovanje gdje je u vanrednim okonostima od polovine marta do kraja izvještajnog perioda pruženo 94 sati savjetodavnog rada edukatora-rehabilitatora/oligofrenologa, psihologa, logopeda i fizioterapeuta. Značajnu

psihološku podršku i pomoć u stresnim situacijama porodicama korisnika pružao je psiholog Odjeljenja.

3.2.Dnevni centar za djecu i odrasle osobe s posebnim potrebama

U izvještajnom periodu u sklopu rada dnevnog centra usluge su se pružale u poslovnim jedinicama Tešanj, Žepče/Maglaj, te Visoko sa isturenim odjeljenjem u Zenici. Usluge su pružene u sklopu Odjeljenja za rad sa djecom školskog uzrasta u svim centrima osim u Isturenom odjeljenju u Zenici, dok su usluge u Odjeljenju za rad sa odraslim korisnicima s posebnim potrebama pružene u svim poslovnim jedinicama. Ukupno 208 korisnika je u izvještajnom periodu koristilo neku od usluga Ustanove u sklopu rada dnevnih centara.

Tabela br. 3- Pregled broja korisnika po odjeljenjima/uslugama

	DJECA ŠKOLSKOG UZRASTA/ grupni rad	ODRASLI KORISNICI	KORISNICI (SAMO) INDIVIDUALNIH TRETMANA	UKUPNO
BROJ KORISNIKA U 2020.	74	96	38	208

3.2.1. Odjeljenje za rad sa djecom školskog uzrasta

Pri Odjeljenju za rad sa djecom školskog uzrasta pružene su usluge za 112 korisnika školskog uzrasta u okviru grupnog edukacijsko- rehabilitacijskog rada (74) i individualnih tretmana terapeuta (38).

U izvještajnom periodu, a što je u skladu sa planom rada pri ovom Odjeljenju organizuje se zimski odmor za korisnike u trajanju od 3 sedmice u mjesecu januaru, te 12 sedmica u ljetnom periodu.

3.2.1.1.Grupni edukacijsko- rehabilitacijski rad

U izvještajnom periodu ovaj vid usluge pružen je za 74 korisnika u svim organizacionim jedinicama (dnevnim centrima). Grupni edukacijsko-rehabilitacijski rad se realizuje na osnovu godišnjeg plana i programa rada po nivoima (niži, srednji i viši nivo) a obuhvata edukacijska područja zavisno od uzrasta odnosno nivoa grupe. U skopu svih poslovnih jedinica usluge su pružene kroz 9 grupa, odnosno po 3 grupe po nivoima (niži, srednji i viši nivo). Stručno i pomoćno osoblje je brojalo 7 voditelja i 4 asistenta, a nadoknadu nedovoljnog kadra činili su terapeuti i stručni saradnici pri poslovnoj jedinici.

Tabela br. 4- Broj grupa po organizacionim jedinicama

BROJ GRUPA	DC TEŠANJ	DC ŽEPČE/ MAGLAJ	DC VISOKO	IO DC ZENICA
GRUPA NIŽI NIVO	/	1	2*	/
GRUPA SREDNJI NIVO	1	1	1	/

GRUPA VIŠI NIVO	1	1	1	/
------------------------	---	---	---	---

*** Napomena: do septembra mjeseca bile su aktivne dvije grupe u Nižem nivou. Sa prelaskom nekih korisnika u druge grupe, spojene su u jednu.**

Sve grupe značajno sadržavaju područje brige o sebi, socijalizacije i upoznavanja okoline, komunikacije, matematičko-logičkog područja ili senzomotornog razvoja kod najmlađih, kreativnog izražavanja, te sporta i kretanja. S obzirom da je radna godina ovog Odjeljenja je u periodu od septembra do augusta naredne godine, dva puta godišnje organizuju se kolektivni odmori za korisnike, odnosno raspustu, te je u izvještajnom periodu odmor od 3 sedmice bio u januaru, a 16 sedmica u ljetnom periodu.

Rad grupa je organizovan od ponedjeljka do petka, u periodu od 9.00 do 14.00 sati, zavisno od kapaciteta i mogućnosti organizovanja dolazaka djece. Zbog tehničkih i kadrovskim teškoćama i nedostacima da se rad grupe omogući sa voditeljom i asistentom, kako je predviđeno, rađena je reorganizacija rasporeda rada uposlenika koji su privremeno preusmjereni na druge poslove kako bi se ova usluga što kvalitetnije mogla da pruži čime se obim usluga u sklopu njihovog primarnog rada umanjio.

Od polovine marta do kraja prvog polugodišta ovaj vid usluge je reorganizovan na način da se šalju zadaci prilagođeno individualno za rad kod kuće, te ostvaruje uska saradnja sa roditeljima ili članovima porodica koji te zadatke mogu da sprovedu. Djelimično, gdje je bilo izvodivo organizovani su grupni online susreti korisnika i terapeuta te zajedničko sprovođenje zadataka. U ovom djelovanju sprovedeno je 164 sata savjetodavnog rada u radu sa korisnicima ovih grupa u PJ Tešanj, u PJ Visoko 77, dok je u PJ Žepče/Maglaj 184 sati. Realizovan je veliki broj patronaža i to za korisnike ovog oblika usluge ukupno 670 patronaže na nivou svih dnevnih centara.

Tabela br. 5- Pregled pruženih dodatnih usluga pri grupnom- edukacijsko rehabilitacijskom radu

Dodatne usluge grupnom radu	
SAVJETODAVNI RAD	425 sati
PATRONAŽA	670
PROCJENE	80

3.2.1.2. Individualni rad terapeuta

Individualni rad terapeuta je pružen u izvještajnom periodu u sklopu svih poslovnih jedinica, a koje su organizovane kao dnevni centri, a sve zavisno od tehničkih i kadrovskih kapaciteta. Individualni rad terapeuta od polovine marta do kraja prvog polugodišta reorganizovan je na online rad, savjetovanje roditelja, obilaski odnosno patronaže sa donošenjem zadataka porodicama korisnika. Vrlo izazovni uslovi za organizaciju rada gdje se pokazala spretnost u improvizaciji, prilagođavanju rada i spretnosti terapeuta. Ovaj vid usluge pružen je od strane 12 terapeuta na nivou Ustanove odnosno, 2 edukatora- rehabilitatora, 5 logoped, 3 fizioterapeuta i 2 psihologa. Značajno je istaći da su terapeuti u toku godine radili kraći period (2 logopeda i 1 edukator- rehabilitator zbog odlaska na trudničko odnosno porodijsko odsustvo, jedan psiholog zbog preraspoređivanja na druge poslove voditelja grupnog oblika rada, jedan psiholog sa

početkom rada od septembra. Pored toga i ostali terapeuti su često raspoređivani na druge poslove usljed potrebe i davanja prednosti u realizaciji grupnog oblika rada zbog čega je umanjen broj pruženih usluga u njihovom individualnom radu.

Prilog br. 6- Pregled broja terapeuta u sklopu Odjeljenja u radu sa djecom školskog uzrasta

TERAPEUT	DC TEŠANJ	DC ŽEPČE/ MAGLAJ	DC VISOKO	IO DC ZENICA
LOGOPED	2*	2*	1	/
EDUKATOR- REHABILITATOR	1*	/	1	/
PSIHOLOG	/	1	1	/
FIZIOTERAPEUT	1	1	1	/

* Napomena: po jedna uposlenica sa oznakom je tokom godine bila na porodiljskom odsustvu

3.2.1.2.1. Edukacijsko- rehabilitacijski tretman

Individualni edukacijsko-rehabilitacijski tretman je u izvještajnom periodu realizovan u Poslovnoj jedinici Tešanj i to sa 2 korisnika i 4 podsticaja prije odlaska uposlenice na trudničko odsustvo. U Poslovnoj jedinici Žepče/Maglaj ovaj vid usluge nije pružen. U Poslovnoj jedinici Visoko usluge su pružene za 4 korisnika kroz 20 tretmana. Ovaj vid usluge je u izvještajnom periodu pružen za ukupno 6 korisnika na nivou Ustanove. 4 korisnika, djece školskog uzrasta, koja pohađaju redovne odgojno-obrazovne ustanove je koristilo ovaj vid usluga kao podrške redovnom odgojno- obrazovnom radu. U vanrednim okolnostima u vrijeme pandemije savjetodavni rad edukatora- rehabilitatora je u saradnji za roditeljima značajnije korišten i kod korisnika iz grupnog edukacijsko- rehabilitacijskog rada.

Prilog br. 7- Pregled broja terapeuta u sklopu Odjeljenja u radu sa djecom školskog uzrasta

EDUKATOR- REHABILITATOR	DC TEŠANJ *	DC ŽEPČE/ MAGLAJ	DC VISOKO	IO DC ZENICA
BROJ PRUŽENIH USLUGA	4	/	20	/
BROJ KORISNIKA	2	/	4	/

*Napomena: uposlenica tokom godine bila na porodiljskom odsustvu.

3.2.1.2.2. Logopedski tretman

Logopedski tretman za djecu za koju je procijenjena potreba ovog oblika rada i usluge je organizovan u svim poslovnim jedinicama, a sve u skladu sa tehničkim i kadrovskim kapacitetima. U Poslovnoj jedinici Tešanj, dva logopeda angažovana po osnovu ugovora o stručnom osposobljavanju bez zasnivanja radnog odnosa (lica na stručnom osposobljavanju), te, sa povratkom uposlenice sa bolovanja, tokom godine pružali su usluge za 26 korisnika odnosno 288 podsticaja. Sa povratkom terapeuta/logopeda sa porodiljskog odsustva u februaru nastavljen je taj vid rada u manjem kapacitetu s obzirom da je jedan od lica na stručnom osposobljavanju završio pripravnčki rad u tom periodu. U Poslovnoj jedinici Žepče/Maglaj ovaj vid usluge je umanjen zbog prerasporeda terapeuta na druge poslove i odlaskom na trudničko bolovanje, dok

je od januara do septembra ukinut zbog odlaska terapeuta na porodiljsko odsustvo. U septembru je angažovan logoped kao zamjena, te je pružio usluge za 5 vanjskih korisnika, odnosno ukupno 15 korisnika kroz 137 podsticaja.

U Poslovnoj jedinici u Visokom, shodno mogućnostima zbog uključenja terapeuta i u druge poslove grupnog oblika rada i asistiranja, usluge je koristilo 26 korisnika, 19 korisnika iz grupnog rada i 7 korisnika, iz redovnog odgojno- obrazovnog procesa u školama. Realizovano je ukupno 520 podsticajnih jedinica. Logopedski tretman koji je pružen djeci školskog uzrasta koja pohađaju redovne odgojno- obrazovne ustanove je vid usluga usljed potrebe i teškoća u govoru i komunikaciji, a podrška su i redovnom odgojno- obrazovnom radu. U vrijeme vanrednih okolnosti direktni rad preusmjeren je na online platforme i tretmane sa korisnicima od aprila do septembra.

Ukupno je pruženo 945 logopedskih podsticaja na nivou Ustanove sa djecom školskog uzrasta. Ukupan broj korisnika ove usluge je 66.

Prilog br. 8- Pregled broja terapeuta u sklopu Odjeljenja u radu sa djecom školskog uzrasta

LOGOPED	DC TEŠANJ	DC ŽEPČE/ MAGLAJ	DC VISOKO	IO DC ZENICA
BROJ PRUŽENIH USLUGA	288	137	520	/
BROJ KORISNIKA	26	15	25	/

3.2.1.2.3. Fizioterapeutski tretman

Fizioterapeutski tretman pružen je za ukupno 38 djece školskog uzrasta kroz 465 usluge i to u Poslovnoj jedinici Tešanj 13 djece sa 31 pruženih tretmana, Poslovna jedinica Žepče/Maglaj 7 djece sa pruženih 132 tretmana i 77 savjetodavna podsticaja, te Poslovna jedinica Visoko sa ukupno 18 djece (od kojih je jedno iz drugog oblika usluga osim grupnih iz Ustanove) i pruženih 225 usluga. Terapeuti su u svim poslovnim jedinicama u određenom kapacitetu bili raspoređivani na druge poslove u grupnom radu i asistiranju. Fizioterapeutski tretman pružen je korisnicima za koje je, uz prijedlog terapeuta, stručni tim donio odluku o potrebi pružanja tretmana, ali i na osnovu medicinskog mišljenja specijaliste. Usluge se pružaju individualno ili po potrebi u paru u trajanju od pola sata do 45 minuta.

Od polovine marta do jula terapeuti su usluge pružali prilagođeno, bez direktnog kontakta uz veliku saradnju roditelja (savjetodavni pristup), a po popuštanju mjera nastavilo se sa direktnim radom.

Prilog br. 9- Pregled broja terapeuta u sklopu Odjeljenja u radu sa djecom školskog uzrasta

FIZIOTERAPEUT	DC TEŠANJ	DC ŽEPČE/ MAGLAJ	DC VISOKO	IO DC ZENICA
BROJ PRUŽENIH USLUGA	31	209	225	/
BROJ KORISNIKA	13	7	18	

3.2.1.3.Ostale realizovane aktivnosti Odjeljenja

U sklopu rada dnevnih centara pružane su usluge prevoza i ishrane korisnika za vrijeme boravka u centrima. Usluge prevoza su organizovane shodno kapacitetima, karakteristikama područja i potrebama korisnika, a u kriterij na ostvarivanje prava na prevoz je korištenje ortopedskog pomagala u kretanju, socio- ekonomski status porodice i udaljenost od centra. Pored organizovanog prevoza prilagođenim vozilima, Ustanova u saradnji sa prevozničkim firmama organizuje dolazak korisnika javnim prevozom što ima zacilj i proces osamostaljivanja korisnika.

Pored redovnih usluge terapeuta, organizuju se i sportske aktivnosti, pripreme za takmičenja i druženje u grupnom obliku, a ostvaruje se i saradnja sa lokalnom zajednicom.

U izvještajnom periodu organizovani su i susreti savjetodavnog karaktera sa roditeljima, te obilježeni značajni svjetski datumi.

U periodu od mjeseca marta naglasak u radu je, zbog izražene potrebe zaštite zdravlja korisnika, njihovih porodica i uposlenika, na saradnji sa roditeljima i praćenju rada kod kuće.

3.2.2. Odjeljenje u radu sa odraslim osobama s posebnim potrebama

Pri ovom Odjeljenju usluge se pružaju u području radnog osposobljavanja, sociopedagoške stručne podrške, te zbrinjavanja i njege. U izvještajnom periodu usluge je koristilo 96 korisnika i to 14 u sklopu Poslovne jedinice Tešanj, 28 u sklopu Poslovne jedinice Žepče/Maglaj, 36 u sklopu Poslovne jedinice Visoko i 18 iz isturenog odjeljenja Dnevni centar Zenica. U izvještajnom periodu, u periodu od marta do jula, došlo je do reorganizacije rada i načina pružanja usluga, ali značajno je istaći da nije došlo do prestanka rada, podrške porodicama niti prepuštanja da se sami izbore sa stresnim i izazovnim periodom.

Prilog br. 10- Pregled broja korisnika po organizacionim jedinicama i uslugama

	DC TEŠANJ	DC ŽEPČE/ MAGLAJ	DC VISOKO	IO DC ZENICA	UKUPNO
BROJ KORISNIKA	14	28	36	18	96
RADNO OSPOSOBLJAVANJE	14	28	28	12	82
GRUPA ZA ZBRINJAVANJE I NJEGU	/	/	8	6	14

3.2.2.1.Radno osposobljavanje i radionice

Program radnog osposobljavanja se realizuje prema urađenom godišnjem program i to u radionicama:

- Obrade i prerade tekstila,
- Domaćinstva,
- Obrade i prerade drveta,
- Održavanje vrta i dvorišta
- Kreativno izražavanje.

Pomenuti program rada na mjesečnom nivou uključuje edukacijske aktivnosti usvajanja znanja i tehnika rada, te sticanja vještina, ali i praktičan rad pri izradi različitih proizvoda. U sklopu Radionice obrade i prerade tekstila izrađivani su različiti tekstilni predmet, asesoari, didaktički materijal za rad sa korisnicima, te oprema za rad u kuhinji. U Radionici obrade i prerade drveta izrađivao se didaktički materijal za potrebe rada sa djecom, proizvodi za kuhinju te dodatni ukrasi i sitni predmeti. Kroz područje Radionice Domaćinstva korisnici su se osposobljavali za poslove u kuhinji i održavanja radnog prostora. Do polovine mjeseca marta, kroz ove programe edukacije pripremani su obroci za sve korisnike koji taj dan borave u centrima, a prema normativima. U radionici održavanja vrta i dvorišta aktivnosti početkom godine bile su usmjerene na poslove čišćenja snijega i priprema za proljetnu sjetvu i pripremu plasteničke proizvodnje. Značajne aktivnosti u svim radionicama odnosile su se na obuke samozaštite na radu i pružanja prve pomoći u slučaju ozljeda.

Usluge je koristilo ukupno 80 korisnika.

Od polovine marta do ljetnog odmora radne zadatke korisnici su obavljali od kuće, sa jasnim i redovnim instrukcijama radnih instruktora i sociopedagoškom podrškom stručnjaka, kao i psihološkom podrškom porodici. Od septembra takav vid rada je bio organizovan samo za korisnike koji nisu mogli dolaziti u centre. Zadaci su davani individualno, online, donošenjem kući kroz patronažu polugotovih proizvoda ili drugim odgovarajućim načinima.

Prilog br. 11- Pregled broja radioničkih područja kroz radno osposobljavanje

	DC TEŠANJ	DC ŽEPČE/ MAGLAJ	DC VISOKO	IO DC ZENICA	UKUPNO
BROJ KORISNIKA	12	28	30	10	80
RADIONICA DOMAĆINSTVO	/	1	1	/	2
RADIONICA OBRADE I PRERADE DRVETA/ RADIONICA ODRŽAVANJA VRTA I DVORIŠTA	1	/	1	/	1
RADIONICA OBRADE I PRERADE TEKSTILA	/	1	1	1	3
GRUPA ZA ZBRINJAVANJE I NJEGU	/	/	1	1	2

3.2.2.2. Grupa za zbrinjavanje i njegu

Rad grupe za zbrinjavanje i njegu namijenjen je korisnicima za koje se procijeni da ne mogu proći proces radnog osposobljavanja, odnosno da su njihove potrebe izraženije za njegom i

zbrinjavanjem. Ove grupe na nivou Ustanove su aktivne u Poslovnoj jedinici Visoko, te isturenom odjeljenju u Zenici. Rad ove grupe u izvještajnom periodu sa programom rada podrazumijevao je zimski odmor u trajanju od 3 sedmice i ljetni od 12 sedmica. Usluge je koristilo ukupno 14 korisnika, a prilagođen način rada u vrijeme pandemije je podnijela i ova grupa sa značajnim izmjenama i boravkom kod kuće.

3.2.2.3.Sociopedagoška stručna podrška

Sociopedagoška stručna podrška pruža se svim korisnicima Odjeljenja u radu sa odraslim korisnicima sa posebnim potrebama. Stručni saradnik je podrška u radu radnih instruktora u aktivnostima radionica, ali, kroz individualni rad, pruža i dodatnu podršku korisnicima u procesu osamostaljivanja u svakodnevnom životu. Ovaj vid podrške pružan je za ukupno 94 korisnika na nivou Ustanove, a posebno je značajno u periodu pandemije, kada je stručni saradnik redovno putem online aplikacija i telefonom komunicirao sa svim korisnicima i porodicama. Ovaj vid rada, u smanjenom obliku zbog rasporeda na druge poslove pružili su 2 stručna saradnika i 2 voditelja odjeljenja u radu sa odraslim osobama s posebnim potrebama koji obavljaju i te poslove.

3.2.2.4.Individualni rad terapeuta

Pri ovom Odjeljenju usluge individualnog rada primjeljuju se kod korisnika koji, zavisno od stanja, dijagnoze i stručnog medicinskog mišljenja doktora specijaliste, a uglavnom u području fizioterapije. Fizioterapeuti su pružili usluge za 5 odraslih korisnika i sprovedi 28 tretmana u izvještajnom periodu. U ovaj vid rada uključena su 4 fizioterapeuta. Isti terapeuti rade i sa djecom školskog uzrasta u većem obimu, te obavljaju druge poslove (asistenta u grupnom obliku rada, asistenta u prevozu i sl).

3.2.2.5.Ostale realizovane aktivnosti Odjeljenja

U izvještajnom period, pored redovnih aktivnosti i pružanja usluga, organizovanog prevoza i saradnje sa roditeljima, organizovani su i neformalni susreti korisnika na druženjima i zabavama, te interne obuke radnih instruktora.

Pored toga, kroz saradnju sa lokalnom zajednicom organizovane su sportske aktivnosti korisnika sa ciljem prevencije pretilnosti.

U manjoj mjeri su realizovane planirane aktivnosti usljed vanrednih okolnosti sa epidemijom Covid 19.

4. Struktura korisnika usluga koja je koristila usluge Ustanove

U izvještajnom periodu usluge Ustanove koristilo je ukupno 398 korisnika, od kojih veći broj ima uspostavljenu dijagnozu, dok jedan dio korisnika, nije prošao proces kategorizacije i procjene stručne komisije, što je posebno izraženo kod djece predškolskog uzrasta sa teškoćama u govoru i komunikaciji.

Korisnici Ustanove u 2020. godini su djeca i odrasli sa:

- kombinovanim smetnjama,
- intelektualnim teškoćama,
- cerebralnom paralizom,

- zaostajanjem u psihomotornom razvoju i
- poremećajem iz autističnog spektra.

5. Edukacija i savjetovaliste za roditelje

Značaj saradnje sa roditeljima u terapijskom radu je neosporan, te se u izvještajnom periodu organizovao niz grupnih i individualnih susreta terapeuta i roditeljima shodno procjeni i potrebi ovakvog vida rada.

Roditelji imaju mogućnost traženja razgovora i savjetovanja sa terapeutom, planiranja rada kod kuće i zajedničkog određivanja ciljeva.

Od mjeseca marta ovaj vid rada je dobio puno veću važnost kroz online savjetovanje, praćenje rada, izvještavanje roditelja i porodica korisnika za rad kod kuće.

6. Saradnja sa lokalnom zajednicom

U izvještajnom periodu ostvarena je saradnja sa lokalnom zajednicom u vidu saradnje sa odgojno- obrazovnim ustanovama čiji učenici koriste usluge Ustanove, kulturno- sportskim institucijama, medijima i neformalnim grupama pojedinaca.

U značajnoj mjeri, prilagođeno vanrednom stanju, kroz saradnju sa lokalnom zajednicom i organizacijama koje su bile na raspolaganju porodicama i članovima društva u potrebi pokušalo se odgovoriti podrškom i umrežavanjem kako bi se olakšao izazovan i stresan period za sve, a posebno za porodice osoba s posebnim potrebama.

III OSTALE AKTIVNOSTI I RAD USTANOVE

1. Provođenje programa edukacije

Kroz planiranje rada Ustanove posebno se predviđaju programi edukacije uposlenika u cilju praćenja savremenog načina stručnog rada, organizacije rada u Ustanovi i unapređenja oblika pružanja usluga. Programi edukacije odnose se na stalne i postojeće uposlenike s ciljem daljeg stručnog usavršavanja i samim tim podržavanja kvalitativnosti rada. Pored edukacije radnika, planiraju se i programi za pripravnike koji uključuju sticanje radnog iskustva iz domena struke. Također, kroz dugogodišnju praksu prožimaju se saradnje sa obrazovnim ustanovama s ciljem sticanja studentske prakse.

S obzirom da je Ustanova relativno mlada i da se planira širenje obima i vrste usluge shodno potrebama korisnika i promjenama koje se nameću neophodno je stalno stručno usavršavanje i educiranje kadra kako bi se zadržala i unaprijedila kvaliteta stručnog rada.

Ustanova podržava, formalno kroz pravne akte, ali i kroz sprovođenje planiranih edukacijskih aktivnosti dodatna usavršavanja i edukacije uposlenika od administrativnih i tehničkih znanja u organizaciji rada Ustanove, do stručnih znanja terapeuta i njihovih dodatnih vještina.

U tom pravcu ostvaruje se stalna saradnja sa raznim partnerima kako bi se ostvarili takvi ciljevi kroz projektne aktivnosti.

U tom pravcu u 2020. godini završena je edukacija senzorne integracije za jednog logopeda pri Odjeljenju za rano podsticanje i ranu intervenciju djece s posebnim potrebama, te započela za dva socijalna pedagoga i jednog logopeda pri dnevnim centrima, kao i defektologa-oligofrenologa pri Odjeljenju za rano podsticanje i ranu intervenciju. U toku 2020.godine završena je i edukacija za psihomotornog reedukatora.

1.1.Pripravnički programi/stručno osposobljavanje i volontiranje

Ustanova je u toku 2020.godine obezbijedila osposobljavanje radi sticanja radnog iskustva za 3 lica bez radnog iskustva i to na osnovu ugovora o stručnom osposobljavanju bez zasnivanja radnog odnosa. Radi se o dva bachelora logopedije i 1 bachelor pedagog-psiholog.

1.2.Saradnja sa visokoobrazovnim ustanovama i studentska praksa

Ustanove je zauzela praksu saradnje sa visokoobrazovnim ustanovama i mogućnosti pružanja studentske prakse pri radu Ustanove. Ta saradnja je formalizovana protokolima sa: Islamskim pedagoškim fakultetom Univerziteta u Zenici, te Edukacijsko- rehabilitacijskim fakultetom Univerziteta u Tuzli.

Pomenutim protokolima se omogućavalo da se studenti u određenom vremenskom periodu upoznaju sa načinima rada, te povremeno i sami učestvuju u određenim aktivnostima. Taj program studentske prakse planiran je i predviđen kroz definisanu superviziju čime je vrijednost tih aktivnosti veća i značajnija.

1.3.Potrebe i preporuke

Shodno potrebama u praksi, Ustanova ima ambicije da radi na stručnom usavršavanju terapeuta za dodatno pružanje usluga kroz razne vidove terapijskog rada kao što su senzorna integracija, neurofeedback, porodično orijentisan rad i druge vidove specijalističkog rada zbog čega je potrebno predviđanje stavke u budžetu za takve programe, te dugoročno planiranje primjene u radu.

Prepoznavanjem potrebe djelovanja u pravcu pružanja podrške djeci sa posebnim potrebama koja pohađaju redovni obrazovni sistem ali trebaju dodatni podsticaj potrebno je planiranje širenja kapaciteta ovakvog oblika rada s obzirom na potrebe u praksi, te prisnije saradnje sa Ministarstvom za obrazovanje, nauku, kulturu i sport. Ustanova, s tim ciljem, predviđa obuku stručnih lica za takav oblik rada u budućnosti.

Kako je saradnja sa roditeljima od ključne važnosti u području edukacijsko- rehabilitacijske, psihološke, socijalne ili medicinsko- terapijske podrške potrebno je stalno usavršavanje terapeuta sa savremenim metodama i pristupima u radu sa roditeljima i porodicom na čemu Ustanova radi sa velikim značajem.

2. Mjere anitkorupcije

Iako se korupcija može pojaviti u svakom dijelu društva u kojem se donose odluke, najštetnije posljedice ima korupcija u javnom sektoru, uključujući i nosioce javnih ovlaštenja. Strategija, koja je usmjerila ovakve mjere i područje rada naše Ustanove, polazi od toga da će prioriteti, prevashodno, biti usmjereni na borbu protiv korupcije u javnom sektoru, odnosno u institucijama BiH.S obzirom na to da je korupcija uvijek u vezi sa procesom donošenja odluka, Ustanova u

svom radu poštuje princip i načela o tome da proces donošenja odluka bude u što manjoj mjeri prepušten slobodnoj procjeni donosilaca odluka. Umjesto toga, provodi se odlučivanje u jasno definiranoj proceduri, na osnovu preciznijih kriterija i uz otvorenost procesa ka javnosti.

U tom pravcu pri prijemu uposlenika, odabiru saradnika i provođenju procesa javne nabavke imenuju se komisije sa više članova koji po jasno određenim kriterijima donose odluke i izbore koji određuju rad Ustanove.

2.1.Komisija za antikorupciju

S obzirom da je osnivač Ustanove Zeničko-dobojski kanton, te da je resorno Ministarstvo za rad i socijalnu politiku nadležno za praćenje rada, sva djelovanja antikoruptivnih komisija na nivou kantona sa svim svojim aktivnostima imaju uticaja na rad u Ustanovi.

2.2.Komisija za javnu nabavku

Poštujući zakonsko-pravne odredbe i smjernice prilikom provođenja plana javnih nabavki u Ustanovi se imenuju potrebne komisije koje po protokolu sprovode cijeli proces izbora ponuđača.

3. Programi prevencija i promocije

Ustanova se u svome radu oslanja i na provođenje mjera programa prevencije u društvu, a koje se odnosi na podršku porodici kao ćeliji društva, te prevenciji eventualnih poremećaja u razvoju i javljanja sekundarnih poremećaja i teškoća, kao i savjetodavnom radu i podršci u procesu integracije i inkluzije u društvo. Pored toga, Ustanova svojim radom preventivno djeluje na polju deinstitutionalizacije i smještaja u ustanove zavodskog tipa.

Na tom tragu, Ustanova je organizovala u decembru u kooperaciji sa Fondacijom “Muharem Berbić” Gala večer na kojoj se promovisao rad i potreba daljeg unapređenja socijalne politike u našoj zajednici.

3.1.Preventivna politika

Ustanova će kontinuirano nastaviti da obavlja aktivnosti primarne odnosno univerzalne i selektivne prevencije u nastojanju da odgovori na aktuelne psihosocijalne potrebe i probleme djece i odraslih s posebnim potrebama sa područja Zeničko-dobojskog kantona. Cilj preventivnih aktivnosti je smanjenje mogućnosti pojavljivanja društvenih problema kroz slabljenje faktora rizika i jačanja uticaja zaštitnih faktora kod pojedinaca i grupa te poticanje traženja i nalaženja pomoći čim se poteškoća prepozna.

Planirane preventivne aktivnosti su postavljene na način da obuhvataju cijelu porodicu i njene članove od najranijeg uzrasta do osoba starije životne dobi.

U realizaciji ovih programskih aktivnosti koriste se metode grupnog preventivnog rada, radionice i drugi oblici interaktivnog učenja te inovativni načini prenošenja znanja, vještina i poruka uz korištenje savremenih alata poput multimedijalnih sadržaja i društvenih mreža/interneta. Pored planiranih aktivnosti Programom rada učestvuje i u svim drugim preventivnim aktivnostima koje iniciraju institucije, organizacije i pojedinci.

4. Projektne aktivnosti i saradnja sa partnerima i lokalnom zajednicom

Ustanova aktivno kroz apliciranje projektnih ideja i sa odobravanjem finansiranja kroz realizaciju, ostvaruje određene postavljene ciljeve koje iz redovnog budžeta nije moguće realizovati. U tom pravcu Ustanova ostvaruje kontakte i saradnju sa potencijalnim partnerima u projektima.

U januaru 2020. godine Ustanova je saradnju i aktivnosti sa drugim ustanovama i organizacijama započela posjetom predstavnika Fondacije Muharem Berbić.

Početkom godine, uspostavljena je saradnja i sa mikrokreditnom organizacijom, koja je posjetila Poslovnu jedinicu Dnevni centar za djecu i odrasle osobe s posebnim potrebama Tešanj i upoznala se sa radom.

Međunarodni dan logopeda u Ustanovi obilježen je u organizaciji Odjeljenja za rano podsticanje razvoja i ranu intervenciju djece s posebnim potrebama u JU Gradska biblioteka Zenica, gdje je održana aktivnost pod nazivom: "Značaj čitanja u dječijoj dobi" s ciljem prevencije poremećaja kod djece predškolske dobi.

U sklopu projekta koji je finansirala Ambasada Sjedinjenih Američkih Država u Bosni i Hercegovini održana je radionica pod nazivom: „Kreirajmo zajedno, učimo zajedno“ u saradnji sa isturenim odjeljenjem Dnevni centar Zenica gdje su aktivnosti učešće uzeli korisnici usluga i uposlenici Ustanove.

Značaj obilježavanja Međunarodnog dana osoba s Downovim sindromom na nivou Ustanove dat je kroz promotivne i edukativne tekstove, stručne savjete terapeuta i smjernice za rad roditelja. Pored toga ovaj vid edukacije svrsishodan je za opću populaciju u društvu s ciljem senzibiliziranja i zaživljavanja inkluzivnog načina života.

Dan svjesnosti o autizmu popraćen je promocijom i prikazom kratkometražnog filma čiji su autori uposlenici Ustanove, a materijal je prvi put objavljen kroz Prvi film festival osoba s posebnim potrebama održan u Kaknju 2018. godine. Film „Moja dimenzija tišine“ govori o slučaju porodice i dječaka sa autizmom i njegove perspektive posmatranja svijeta, okruženja i drugih ljudi.

U izvještajnom periodu započeti su projekti opremanja senzorne sobe, kojeg finansira Federalno ministarstvo za raseljene osobe i izbjeglice, uz učešće Ministarstva za rad, socijalnu politiku i izbjeglice ZDK, te lično učešće Ustanove.

Nabavljena je potrebna oprema i mašine za plasteničku proizvodnju sredstvima odobrenim od Ministarstva za poljoprivredu, vodoprivredu i šumarstvo Zeničko-dobojskog kantona.

Pored toga, Ustanova je sa projektnim aktivnostima pokrenula ponovo saradnju sa Ambasadom SR Njemačke u BiH, kroz projekat za nabavku neurofeedback aparata za terapijski rad.

Uspješnom aplikacijom, Ministarstvo za prostorno uređenje, promet i komunikacije i zaštitu okoliša odobrilo je projekat pod nazivom "Bolje eko vrećica u ruci nego kesa na grani".

S obzirom na pojavu epidemije, naknadno pandemije pa i proglašenja stanja nesreće u državi mnoge planirane aktivnosti nisu realizovane i prolongirane su za period kada bude moguća realizacija.

U ovoj godini usljed vanrednog stanja i preporuka za rad nisu organizovane manifestacije i grupna okupljanja kao što su dani otvorenih vrata poslovnih jedinica Ustanove zbog stanja izazvanog pandemijom koronavirus, ali kroz online promociju i dostupnost informacija nastojali smo svim zainteresovanim omogućiti upoznavanje sa radom Ustanove.

Direktor Ustanove je imao značajne susrete sa gradonačelnikom i općinskim načelnicima sa područja Zeničko-dobojskog kantona, na kojima je izvijestio o radu Ustanove tokom pandemije

virusa COVID 19, uz dogovor mogućim budućim vidovima saradnje, kao i dogovori oko načina finansiranja rad Ustanove.

Na ukazane potrebe Ustanove, Kantonalna uprava civilne zaštite obezbjedila je dovoljne količine maski i dezinfekcionih sredstava. Podršku u obezbjeđenju dovoljne količine higijenskih proizvoda omogućio je UNICEF BiH.

Proglašenjem pandemije i stanja nesreće u FBiH, Ustanova je shodno preporukama nadležnih organa i službi radila na obebjeđenju adekvatnih uslova za rad, a podršku u tome kroz donacije omogućili su prijatelji Ustanove; BIOS Visoko, Probus Consulting Engeneering Grupa, IGM Visoko, Marker doo Zenica, Almy d.o.o. Zenica, Helden gesucht e.V. Njemačka, Zefarm, Rijaset BiH- Ured za brigu, Mašinski fakultet Zenica, Organska proizvodnja "Bašta" Visoko, Prevent d.o.o., Boha d.o.o.Inox Ajanović d.o.o., Poljar Žepče, Institut za zdravlje i sigurnost hrane Zenica, Oružane snage BiH sa Ministarstvom odbrane BiH.

Za sve korisnike Ustanove, Ustanova je putem partnera ali i ličnim učešćem obezbjedila novogodišnje paketiće.

PROJEKTI 2020.			
RB	NAZIV PROJEKTA	GODINA	IZNOS
1.	FEDERALNO MINISTARSTVO RASELJENIH OSOBA I IZBJEGLICA „SENZORNA SOBA“	JANUAR 2020.	19.982,00KM
	MINISTARSTVO ZA RAD SOCIJALNU POLITIKU I IZBJEGLICE(SUFINANSIRANJE SENZORNE SOBE)	JANUAR 2020.	2.854,00KM
	JU CENTAR ZA DJECU I ODRASLE OSOBE S POSEBNIM POTREBAMA ZDK(SUFINANSIRANJE SENZORNE SOBE)	JANUAR 2020.	5710,76KM
2.	MINISTARSTVO ZA POLJOPRIVREDU, ŠUMARSTVO I VODOPRIVREDU- „RADIONICE PLASTENIČKE PROIZVODNJE ODRASLIH OSOBA S POTEŠKOĆAMA U RAZVOJU“	FEBRUAR 2020.	4.080,00KM
3.	MIN. ZA PROMET I KOMUNIKACIJE ZDK „BOLJE EKO VREĆICA U RUCI, NEGO KESA NA GRANI“	AUGUST 2020	3000,00KM
4.	BH TELECOMJAVNI POZIVIZ 2019. "OPREMANJE DJEČIJEG INKLUZIVNOG IGRALIŠTA"	OKTOBAR 2019.	5000,00KM
	USPJEŠNO REALIZOVANO		40626,76KM

DONACIJE U 2020. GODINI				
RB	NAZIV DONATORA	FINAN. ODBICI, OPROST DUGA, RABATI I DONACIJE U ROBI I SPONZORSTVA	DONIRANO U NOVCU	VRIJEDNOST DONACIJE IZRAŽENA U NOVCU
1.	VIOLETA DOO	HIGIJENSKI PROIZVODI		1237,00 KM
2.	BAZAR		2148,45 KM	
3.	OPĆINA ŽEPČE		500,00 KM	
5.	AMIRA MUJKANović	DONACIJA OBROKA ZA KORISNIKE		192,00 KM
6.	MIRSAD ČIZMO		2000,00 KM	
7.	INOX AJANOVIĆ		150,00 KM	
8.	SIKIRA ADNAN		50,00 KM	
9.	INDIRA HODŽIĆ		1942,14 KM	
10.	MUŠIJA NEDŽAD		386,00 KM	
11.	INOX AJANOVIĆ		150,00 KM	
12.	ISLAMSKA ZAJEDNICA BIH		500,00 KM	
13.	INOX AJANOVIĆ		150,00 KM	
14.	MARIĆ MONIKA		200,00 KM	
15.	ISLAMSKA ZAJEDNICA BIH		500,00 KM	
16.	INOX AJANOVIĆ		150,00 KM	
17.	INOX AJANOVIĆ		150,00 KM	
18.	UNION KOMERC	OTPIS DUGA		100,00 KM
19.	UGARAK PRODUKT D.O.O.	PVC PROZORI		2.000,00 KM
20.	INOX		150,00 KM	

	AJANOVIĆ			
21.	PERO D.O.O. ZENICA	OTPIS DUGA		500,00 KM
22.	GOG D.O.O. ZENICA	OTPIS DUGA		403,01 KM
23.	INOX AJANOVIĆ		150,00 KM	
24.	INOX AJANOVIĆ		150,00 KM	
25.	TPDC SARAJEVO		680,00 KM	
26.	NEIMAX		200,00 KM	
27.	NEDŽAD MUŠIJA		874,90 KM	
28.	INOX AJANOVIĆ		150,00 KM	
29.	TPDC SARAJEVO			121,44 KM
30.	D COMP	RABAT		200,00 KM
31.	PAPER STAR	OPROST DUGA		169,70 KM
32.	TOPLANA TEŠANJ	OPROST DUGA		2471,04 KM
33.	SJAJ MAGLAJ	OPROST DUGA		733,00 KM
34.	KOVAN MI	OPROST DUGA		1915,70 KM
35.	KOMUNALN O ŽEPČE	OPROST DUGA		1854,58 KM
36.	DONACIJA HRANE	DONACIJA U KUHINJE		3127,68 KM
37.	JP POŠTE	DONACIJA		1700,00 KM
38.	UGARAK– PRODUKT	UGOVOR O SPONZORSTVU		1200,00 KM
	UKUPNO		11.331,49 KM	17.925,15 KM

5. Rezime

Kako je već istaknuto, tokom većeg dijela 2020.godine pandemija uzrokovana novim koronavirusom je umnogome izmijenila i reducirala plan rada Ustanove za 2020.godinu.

Koncept i način rada su bili prilagođeni novonastaloj situaciji, u smislu da je pružanje usluga korisnicima rađen putem alternativnih načina (online platforme, savjetodavni rad, patronažni rad), a koji se nisu koristili kao primarni do sada.

Ustanova je uz mnogo napora uspjela održati kvalitet u pružanju usluga, a pokazatelj istog je sprečavanje nastanka regresije kod samih korisnika.

Cilj Ustanove od samog osnivanja je namjera da se pružaju usluge iz domena djelatnosti Ustanove koje zaokružuju i pokrivaju čitav životni vijek pojedinca/korisnika, od rođenja pa do smrti. Na tom zadatku Ustanova je pokazala da ima kapacitete adekvatne podrške i zaštite ove osjetljive kategorije.

Javna ustanova Centar za djecu i odrasle osobe s posebnim potrebama Zeničko-dobojskog kantona u daljem radu ima zadatak da radi na stalnom poboljšavanju uslova za rad, pružanje usluga postojećim i novim korisnicima. Za pomenuto održavanje kvaliteta, neophodno će biti angažovanje dodatnog educiranog i stručnog kadra za rad sa osobama s posebnim potrebama.

Kada su u pitanju ostali resursi koji služe za pružanje usluga korisnicima, jedan od primarnih zadataka u narednom periodu će biti nabavka specijalizovanih motornih vozila za prevoz korisnika. Namjera nabavke specijalizovanih motornih vozila će se vršiti putem donacija, projekata uz sufinansiranje Vlade ZDK i ličnog učešća Ustanove.

Kako je vidljivo iz samog Izvještaja o radu u toku 2020.godine odnosno u izvještajnom peirodu rad Ustanove nisu sufinansirali gradovi Zenica i Visoko. U mjesecu oktobru Vlada Zeničko-dobojskog kantona je putem Ministarstva za rad, socijalnu politiku i izbjeglice obezbijedila novčana sredstva kao socijalno-intervenirajuća u iznosu od 114.000 KM, a što je iskorišteno za pokrivanje nagomilanih dugovanja.

I pored problema u finansiranju i radu Ustanove, usluge koje Ustanova pruža su u potpunosti besplatne.

IV IZVJEŠTAJ O EKONOMSKO FINANSIJSKOM POSLOVANJU

IV 1. Finansijsko poslovanje

Tabela 1:

OPIS	NAPOMENA	2020.	2019.
AKTIVA:			
STALNA SREDSTVA		296.908	368.293
Nematerijalna sredstva		269	369
Ostala nematerijalna sredstva		269	369
Nekretnine, postrojenja i oprema		296.639	367.924
Postrojenja i oprema		296.639	367.924
Zalihe i sredstva namijenjena prodaji		5.492	6.363
TEKUĆA SREDSTVA		259.595	156.542
Gotovina i gotovinski ekvivalenti		69.717	6.280
Sredstva na trans.računu i u blagajni		69.717	6.280
Kratkoročna potraživanja		189.878	150.262
Potraživanja iz budžeta		189.878	150.262
Aktivna vremenska razgraničenja			
UKUPNO AKTIVA		561.995	531.198
PASIVA:			
KAPITAL		313.383	132.746
Osnovni kapital		51.250	51.250
Neraspoređena dobit ranijih perioda		249.085	249.085
Neraspoređena dobit izvještajne godine		180.637	
Gubitak ranijih godina		167.589	
Gubitak tekuće godine			167.589
DUGOROČNE OBAVEZE		30.838	213
Dugoročna razgraničenja		30.838	
KRATKOROČNE OBAVEZE		99.926	252.103
Obaveze iz poslovanja		6.705	137.100
Dobavljači u zemlji		6.705	137.100
Obav. po osnovu plaća, naknada i ostalih primanja zaposlenih		92.194	103.165
Obaveze po osnovu plaća, naknada i ostalih primanja zaposlenih		82.330	90.564
Obaveze za ostala primanja zaposlenih		9.864	12.601
Druge obaveze		1.027	11.838
PASIVNA VREMENSKA RAZGRANIČENJA		117.848	146.136
UKUPNO PASIVA		561.995	531.198

SKRAĆENI BILANS USPJEHA NA DAN 31.12.2020. godine

Tabela 2:

OPIS	NAPOMENA	2020.	2019.
DOBIT ILI GUBITAK PERIODA			
POSLOVNI PRIHODI I RASHODI			
Poslovni prihodi		1.537.606	1.421.596
prihodi iz drugih izvora		1.537.606	1.421.596
Poslovni rashodi		1.340.049	1.535.025
materijalni troškovi		41.532	100.439
Troškovi plaća i ostalih ličnih primanja		1.121.977	1.220.447
Troškovi proizvodnih usluga		9.815	32.263
Amortizacija		70.241	68.801
Nematerijalni troškovi		96.484	113.075
Dobitak od poslovnih aktivnosti		197.557	
Gubitak od poslovnih aktivnosti			113.429
Finansijski prihodi		6.014	
Finansijski rashodi		7	62
Ostali prihodi i dobici		2.410	609
Ostali rashodi i gubici		26.792	50.684
Prihodi iz osnove promjene rač.politika i ispravki neznač.grešaka iz ranijih perioda		1.455	
Rashodi iz osnove promjene rač.politika i ispravki neznač.grešaka iz ranijih perioda			4.023
Neto dobitak perioda		180.637	
Neto gubitak perioda			(167.589)

Kumulativ finansijskog rezultata zaključno sa 31.12.2020.

<i>Ukupni prihodi u tekućoj godini</i>	<i>1.547.485</i>
<i>Ukupni rashodi u tekućoj godini</i>	<i>1.366.848</i>
<i>Rezultat poslovne godine</i>	<i>180.637</i>

Napomena 1. STALNA SREDSTVA

1.1 Nematerijalna stalna sredstva

U okviru nematerijalnih sredstava evidentiran je software za knjigovodstvo neotpisane vrijednosti 269 KM (nabavne vrijednosti 500 KM i ispravke vrijednosti 231 KM).

1.2 Nekretnine, postrojenja i oprema

	Računari i ostala oprema	Namještaj	Transportna sredstva	Ukupno
Nabavna vrijednost	58.349	339.654	159.322	557.325
Ispravka vrijednosti	26.965	167.803	65.918	260.686
Neotpisana vrijednost	31.383	171.850	93.404	296.639

**Stalna sredstva su amortizovana 46,77%*

U 2020. godini najznačajnije promjene na stalnim sredstvima su bile na povećanju pozicije računari i ostala oprema 2.254 KM i pozicije namještaja u visini od 930 KM što se odnosi na nabavku kliznih vrata.

Napomena 2. ZALIHE

U okviru zaliha evidentirane su zalihe hrane po skladištima u dnevnim centrima. Dnevni centri vrše pripremu hrane za naše korisnike. Zaduženja se vrše po fakturama dobavljača, a razduženja po utvrđenim normativima koji se mjesečno dostavljaju u računovodstvo.

Napomena 3. TEKUĆA SREDSTVA

TEKUĆA SREDSTVA	2020.	2019.
Gotovina i gotovinski ekvivalenti-glavni račun	10.326	346
Gotovina-namjenski račun (podračun)	59.257	5.792
Gotovina u blagajni	109	140
Devizni račun	25	2
Kratkoročna potraživanja	189.878	150.262
UKUPNO	259.595	156.542

Gotovina i gotovinski ekvivalenti su sredstva na transakcijskom računu i blagajni Ustanove. Gotovina–namjenski račun (podračun) su sredstva prikupljena po projektima, a koji će se realizovati u periodu 2021/2022.godina.

3.1. Kratkoročna potraživanja na 31.12.2020. godine iznose 189.878 KM

Zeničko- dobojski kanton, po trebovanju za 12/2020	94.167
Potraživanja za refundaciju bolovanja	24.682
Ostala potraživanja	1.728
Potraživanja od općina i gradova ZDK	69.301
UKUPNO	189.878

Pregled potraživanja od općina i gradova ZDK na dan 31.12.2020. godine:

Naziv	Iznos duga u KM na 31.12.2019.	Iznos duga u KM na 31.12.2020.	Opis	Napomena	Datum i broj Ugovora
Općina Olovo	2.500	4.000		Dug se odnosi na 8 mjeseci 2020.godine	Ugovor broj: 01-49-6-18/20 od 27.03.2020.
Općina Maglaj	2.750	8.250		Preostali dug iz 2019.godine iznosi 2.750KM i ostatak duga iz 2020.godine od 5.500KM (u 2021.g uplaćeno 42,4% ukupnih obaveza)	Ugovor broj: 01-49-239-1/20 od 27.11.2020.
Općina Zavidovići	0	0		Općina Zavidovići izmirila svoje obaveze u 2020.godini	Ugovor broj: 01-49-6-16/20 od 20.02.2020.godine
Općina Žepče	5.783	8.675		Dug za 10,11,12/2020.godine-dug izmiren u 2021. godini	Ugovor broj: 01-49-6-15/20 od 20.02.2020.godine
Općina Vareš	13.000	20.583		Dug za period januar–decembar 2020.godine i preostalo dugovanje iz 2019 od 7.583KM (71,43%obaveza iz 2019.g izmireno u 2021.g)	Ugovor broj: 01-49-6-19/20 od 27.02.2020.godine
Grad Visoko	19.000	0		Sa Gradom Visoko nije potpisan ugovor za 2020.godinu, a osporeno je potraživanje iz 2019.godine zašto smo izvršili otpis.	

Općina Breza	15.451	20.251	Dug za period januar–decembar 2020.godine i preostalo dugovanje iz 2019 od 3.451KM (dug iz 2019. izmiren u 2021.g)	Ugovor broj: 01-49-6-20/20 od 27.02.2020.
Općina Tešanj	2.187	3.333	Dug za 12/2020 koji je plaćen u 2021.g	Ugovor broj: 01-49-6-13/20 od 27.02.2020.godine
Općina Usora	100	100	Dug za decembar 2020.godine. koji je plaćen u 2021. godini	Ugovor broj: 14-8-7/18 od 16.05.2018.godine
Općina Kakanj	0	4.109	Dug za decembar 2020.godine. koji je plaćen u 2021. godini	Ugovor broj: 01-49-6-20/20 od 21.02.2020.godine
Općina Doboj-Jug	0	0	Općina Doboj-Jug izmirila svoje obaveze u 2020.godini	Ugovor broj: 01-49-6-14/20 od 27.02.2020.
UKUPNO	60.771	69.301		

Napomena 4. KAPITAL

	2020.	2019.
KAPITAL UKUPNO	313.383	132.746
Osnovni kapital	51.250	51.250
Neraspoređena dobit ranijih perioda	249.085	249.085
Neraspoređena dobit izvještajne godine	180.637	
Gubitak ranijih godina	(167.589)	
Gubitak tekuće godine		(167.589)

Poziciju kapitala po strukturi čini upisani kapital korigovan za rezultate poslovanja kroz periode.

Napomena 5. DUGOROČNE OBAVEZE

Na ovoj poziciji su evidentirani unaprijed naplaćeni prihodi u iznosu od 30.837 KM čiji su efekti evidentni i kroz povećanje salda na namjenskom transakcijskom računu, a odnose se na projekat senzorne sobe (dio sredstava uplatilo je Ministarstvo za rad, socijalnu politiku i izbjeglice ZDK u iznosu od 2.855 KM, a dio Federalno ministarstvo raseljenih osoba i izbjeglica u iznosu od 19.982 KM), zatim projekat igralište u Poslovnoj jedinici Visoko (uplata od strane BH Telecom 5.000KM) te projekat izrade vrećica (projekat 3.000KM sredstva uplatilo Ministarstvo za prostorno uređenje, promet, komunikacije i zaštitu okoline ZDK). Sredstva će u narednom

periodu biti utrošena u skladu sa uslovima iz projekata te priznata u skladu sa akrealnom osnovom računovodstva sučeljavanja prihoda i rashoda.

Napomena 6. KRATKOROČNE OBAVEZE

Struktura kratkoročnih obaveza

	2020.	2019.	INDEX
Obaveze iz poslovanja	6.705	137.100	5
Dobavljači u zemlji	6.705	137.100	
Obaveze po osnovu plaća, naknada i ostalih primanja zaposlenih	92.194	103.165	89
Obaveze po osnovu plaća i naknada plaća	82.330	90.564	
Obaveze za ostala primanja zaposlenih	9.864	12.601	
Druge obaveze	1.027	11.838	9
KRATKOROČNE OBAVEZE	99.926	252.103	40

6.1. Obaveze iz poslovanja odnose se na obaveze prema dobavljačima u iznosu od 6.705 KM i najvećim dijelom su obaveze evidentirane po računima za 12/2020 godine.

Ove obaveze su u 2019. godini činile 54,4% ukupnih kratkoročnih obaveza, dok u 2020. godini čine tek 6,71% ukupnih obaveza.

U 2020. godini odobrena su interventna sredstva Odlukom Vlade Zeničko- dobojskog kantona broj: 02-11-17786/20 od 06.11.2020. godine s ciljem neometanog funkcionisanja Ustanove u iznosu od 114.826 KM iz sredstava utvrđenih Budžetom Zeničko- dobojskog kantona za 2020. godinu sa analitičkih konta: razdjel 20- Ministarstvo za rad, socijalnu politiku i izbjeglice, budžetska organizacija 01, potrošačka jedinica 0001, ekonomski kod 614200, KAD 207 - Ostali socijalni transferi uplaćena su 02.12.2020. godine. Sredstva su uplaćena zbog nagomilanih zaostalih obaveza prema dobavljačima, a koje su prema dostavljenom pregledu dugovanja na dan 30.09.2020. godine iznosile 114.826 KM. Ustanova je izmirila dugovanja prema dobavljačima iz ovih sredstava, a što se vidi i iz salda na 31.12.2020. godine koji je umanjen u odnosu na 2019. godinu za 95%.

6.2. Obaveze po osnovu plaća, naknada plaća i ostalih primanja zaposlenih u iznosu od 92.194 KM odnose se na obaveze prema uposlenicima za mjesec decembar 2020. godine i to:

- Neto plaće u iznosu od 48.068 KM,
- Pripadajući porezi i doprinosi 34.261 KM,
- Topli obrok za mjesec decembar 7.573 KM,
- Naknada za prevoz uposlenika 2.266 KM,
- Naknade za korištenje vl. vozila 26 KM.

6.3. Druge obaveze evidentirane u iznosu od 1.027 KM odnose se na naknade za Prvostepene stručne komisije za ocjenjivanje sposobnosti i razvrstavanje djece i mladih ometenih u fizičkom ili psihičkom razvoju sa pripadajućim porezima i doprinosima.

Napomena 7. PASIVNA VREMENSKA RAZGRANIČENJA– ova pozicija obuhvata vrijednosti priznate u prethodnim periodima za donirana stalna sredstva u iznosu od 117.848 KM. Na kraju obračunskog perioda razgraničenja za stalna sredstva se umanjuju za troškove amortizacije koji se priznaju u prihode tekuće godine.

Napomena 8. STRUKTURA PRIHODA

Opis	2020.	2019.	INDEX
Poslovni prihodi	1.537.606	1.421.596	108
Ostali prihodi	8.424	609	
Prihodi iz osnova promjene računovodstvenih politika	1.455	0	
Svega	1.547.485	1.422.205	109

8.1. Poslovni prihodi

U okviru poslovnih prihoda evidentirani su:

- **Prihodi** u visini od **1.244.818 KM** koji se odnose na sufinansiranje djelatnosti od strane Zeničko-dobojskog kantona i za koje Ustanova ispostavlja mjesečna trebovanja (12 mjeseci po 94.166 KM i dodatnih 114.826 KM),
- **Prihodi** koji se odnose na sufinansiranje djelatnosti od strane Općina ZDK a koji su priznati u ukupnom iznosu od **195.874KM**(Grad Visoko i Grad Zenica u 2020. godinisu učestvovali u sufinansiranju Ustanove niti su potpisani Ugovori s njima niti je bilo uplata),
- **Prihodi** – priznati u ukupnom iznosu od **6.293 KM** odnose se na sufinansiranje zapošljavanja po projektima i ugovorima,
- **Prihodi od projekata, donacija i sponzorstva** – priznati u visini od **25.369 KM** i odnose se na donacije u novcu, hrani, materijalu te projekat plasteničke proizvodnje-sredstva uplaćena u iznosu od 4.081 KM od strane Ministarstva za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu ZDK.
- **Prihodi** - ostali prihodi evidentirani u okviru sintetičkih konta grupe 65 u visini od **65.253 KM**, odnose se na naplate po osnovu štete od osiguranja, priznate prihode kao prenos sa razgraničenih prihoda za donirana stalna sredstva, refundacije bolovanja i sl.

Poslovni prihodi u odnosu na 2019. godinu su uvećani za 116.010 KM (8%), a najznačajnija stavka koja je u prethodnoj godini povećala prihodovne pozicije odnosi se na povećanje transfera od ZDK .

8.2. Ostali prihodi

U okviru ove pozicije evidentirani su prihodi u iznosu od **8.424 KM**, a odnose se prihode od primljenih finansijskih odobrenja, otpisanih obaveza prema dobavljačima.

8.3. Prihodi po osnovu ispravke grešaka iz prethodnih perioda koji nisu materijalno značajni odnose se na zakašnjelu storniranu fakturu iz 2019. godine.

Napomena 9. STRUKTURA RASHODA

Opis	2020.	2019.	INDEX
Poslovni rashodi	1.340.049	1.535.025	87
Finansijski rashodi	7	62	11
Ostali rashodi	26.792	50.684	53
Rashodi iz osnova promjene računovodstvenih politika i ispravke grešaka iz ranijih godina		4.023	
Svega	1.366.848	1.589.794	86

U 2020. godini prema naprijed navedenoj strukturi je vidljivo da su poslovni rashodi umanjeni za 194.976 KM što čini 12,7%

9.1. Poslovni rashodi čine 98% ukupnih rashoda, a njihova struktura je sljedeća:

Trošak	2020.	2019.	INDEX
Utrošene sirovine i materijal	14.181	42.044	
Utrošena energija i gorivo	24.752	55.178	
Otpis sitnog inventara, ambalaže i autoguma	2.599	3.217	
Materijalni troškovi svega	41.532	100.439	41
Troškovi plaća i naknada plaća uposlenima	991.319	1.047.566	
Troškovi ostalih primanja, naknada i prava uposlenih	133.133	150.983	
Troškovi naknada ostalim fizičkim licima	8.488	30.775	
Troškovi uposlenih svega	1.132.939	1.229.324	92
Transportne usluge – prevoz korisnika	4.904	13.505	
Usluge održavanja	1.768	11.626	
Troškovi ostalih usluga	3.143	7.132	
Troškovi proizvodnih usluga svega	9.815	32.263	30
Amortizacija nematerijalnih i materijalnih sredstava	70.241	68.801	102
Troškovi neproizvodnih usluga	60.496	77.208	78

(komunalne i sl.usl)			
Troškovi premije osiguranja	4.852	6.334	
Troškovi platnog prometa	3.314	3.302	
Troškovi poštanskih i telekomunikacionih usluga	15.066	12.795	
Troškovi poreza, naknada, taksi i dr.dažbina	69	768	
Ostali nematerijalni troškovi	1.725	3.791	
Nematerijalni troškovi svega	25.026	26.990	93
Ukupno	1.340.049	1.535.025	87

Kao što je vidljivo iz navedene strukture, troškovi su manji za 13%. Zbog nastale situacije sa COVID-19 u 2020.godini koja je najvećim dijelom uzrok smanjenja troškova najveći pad su imali materijalni troškovi gdje su umanjene nabavke goriva, hrane i ostalog materijala (smanjenje za 59% u iznosu od 58.907 KM), troškovi uposlenih – zbog nastale situacije uposlenicima koji su primljeni na određeno vrijeme Ugovori o radu nisu produžavani (smanjenje za 8% u iznosu od 96.385 KM) i troškovi ostalih neproizvodnih usluga za 70%.

9.2.Ostali rashodi priznati u visini od 26.792 KM obuhvataju:

- gubitke od otuđenja stalnih sredstava u iznosu od 4.328 KM priznate na osnovu Odluke direktora i Zaključka Upravnog odbora o donaciji peći na pelet u visini od 3.911 KM i rashodovanju starog računara u iznosu od 417 KM.

- rashode od otpisanih potraživanja od kupaca u visini od 19.000 KM koje se odnosi na otpis osporenog potraživanja prema dostavljenom obrascu IOS od Grada Visoko koje je isknjiženo na osnovu Odluke direktora i koje se odnosi na 2019. godinu.

Grad Visoko kao i Grad Zenica nisu potpisali Ugovore o sufinansiranju Ustanove za 2020. godinu niti su u 2020. godini izvršili bilo kakva plaćanja prema nama,

- rashodi i gubici na zalihama priznati su u visini od 3.464 KM, a odnose se na rashodovanja na zalihama usljed kala, kvara, loma i sl.

D I R E K T O R

Nurdehan Šahinović

V PRILOG

Prilog 1. Pregled šeme organizacijske strukture Ustanove

Prilog 2. Bilans stanja

Prilog 3. Bilans uspjeha